

AURKIBIDEA

Editoriala	2
Oharrak	2
HONDARRIBIA MARTXAN	3
ALBISTE LABURRAK	
IRITZIA EMANEZ	4
Edurne Lauzinka	
Oientzero Ongietorri!!!	5
Martin Iturbe	
Kote Pikabea, lehen mailako futbolari hondarribiarra	6
Ramon eta Ane	
Plangintza arau subsidiarioen aurkezpena	
Herriaren etorkizuna da gure ardura	8
Ramon Kanpandegi	
Itsasuntziak ere hiltzen dira	9
Martin Ugalde	
Hondarribiko Eskola Hiritarra (3)	10
Pello Jose Aranburu	
Gure patriarkak: Iridoy	11
Femín Olasoaga	
Eguberriak eta janaria: Eguberrietako banketeak gertu daudenean, ba ote da krisirik gure mahaletan?	
Iker Orbeagoz	12
INKESTA	14
Oientzero gaua	
Jaiotza, gogoz egiten den lana	16
N. A.	
Bilaba, aba eta Gabon gaba	18
J. A. Letamendia	
BITXIKERIAN DABILENA:	
Pablo Zapiain Arostegiko berreraukuntzan burubelarri	20
Ivan Agirre	
1993ko BORDARI ETA SATARKA LEHIAKETA	
Gure argazkia erre dut	22
Martxal Mariscal	
Temptation	25
Aitor Alegria	
Elur	
Aiora Amizabalaga, Olatz Muñoz,	27
Paula Bujanda	
Ikertzaile gazte baten 1.º kasua	29
Ibai Zamora, Aimar Mitxelena	
Itzalaren aitormenak	
Nikolas Arozena Errazkin	31
Zerbait utzi, zerbait izan ondoren	
Ernesto Villar Anzisar	32
Bazen denbora bat	
Xabier Strubel Pastor	33
Txantxangorria	
Eneko Lekuona Artola	34
DEMOGRAFIKA: Jaiotzak,	
Ezkontzak eta Heriotzak	35

Erredaketa, Koordinaketa
eta Maketazioa: Nerea Bello
 Ane Muñoz

Argitaratzailea: Udal Euskara-Kontseilua

Inprimategia: Rogelio Fernández
 Juan Arana, 27 - Irún
 Tel.: 61 21 03

Fotokopiosazioa: Egia, S.A.L.
 Nafarroa Etorbi, 21
 Donostia
 Tel.: 29 02 00

Legezko gordailua: S.S. 122/86

EDITORIALA

Doinua: arrauna bizkarrian...

Gabonetako alea
 aurkeztera gatz
 Pikabea da blagan
 gola sartzeko asmoz
 ta Iker Orbeagoz
 errezeta gozoz
 aurtengo Eguberrian
 dastatzeko gogoz.

Zapiain hortxe dabil
 tramankulu artean
 Iridoy abizena
 gure posterrean
 Leta billaba hitza
 aztertu nahiean
 Martin ta Martin ere
 gurekin lanean.

Kanpandegik aurkeztu
 dizkigu arauak
 bere txokoa izan du
 Otaegi maisuak
 Bordari eta Satarkan
 saritutakoak
 guztiontzako daude
 argitaratuak.

Orain iritxi zaigu
 agurtu beharra
 zuentzako daukagu
 guk mezu bakarra
 krisia ahaztu eta
 in dezagun farra
 ongi pasa Eguberri
 eta Urte Zaharra.

Nerea eta Ane

OHARRAK

TXANDAKO BOTIKAK

ABENDUA

- 20 Sagrario Fiz
- 21 P. Almajano
- 22 P. Lizarraga
- 23 J. M. Erauskin
- 24 M. Martinez
- 25 J. M. Iraola
- 26 Sagrario Fiz

URTARRILA

- 2 Garmendia
- 9 Martinez
- 16 Arratibel
- 23 Garmendia

ETA HORRELA JARRAIAN

Arratibel, Zubieta kalean. 64 19 75
 Garmendia, Santiago k. 64 11 36
 Martinez, Kale Nagusia. 64 12 12

EUSKARAZKO MEZAK

Egunero arratsaldeko 7etan Portuan

LARUNBATETAN

Arratsaldeko 7,00etan Portuan

TXANDAKO OKINDEGIAK

ABENDUA

- 19 Martinez
- 26 Arratibel

IGANDETAN

Goizeko 8,30etan Betherranen
 Goizeko 9etan Amuten
 Goizeko 9,30etan Guadalupen

HONDARRIBIA MARTXAN

HAURRENTZAKO LUDOTEKA

Abenduaren 23tik urtarrilaren 5a arte iaz bezala haurrentzako ludoteka antolatuta da. Itsas etxean izango da eta ordua arratsaldeko 4etatik 7ak arte.

HAURREN OLENTZERO LEHIAKETA

Lehiaketa honetan parte hartzeko abenduaren 13tik 26ra bitartean izen eman zuten guztiek beraien "Olentzeroak" bi epai mahaien aurrean aurkeztu beharko dituzte goizeko 10ak eta 11,30ak bitartean. Epaiak Udaletxeko arkupetan eta San Pedro kaleko "Zumardi Txikian" egongo dira eta aurkezpen honekin batera "Olentzero" kanta abestu beharko dute. Epai mahaiak lanen kalitate artistikoa adinen araberak hartuko du kontutan.

HELDUEN OLENTZERO LEHIAKETA

Baldintzak:

- 1.- Lehiaketan parte hartu ahal izateko ezinbestekoa izango da Kultura Sailean izena ematea, gaia Olentzeroa izango da, biziduna edo panpina. Izena emateko epea abenduaren 21ean amaituko da.
- 2.- Epaimahaia Kultura Kontseiluak izendatuko du eta bere erabakia hartzeko garaian Olentzeroren kalitate artistikoa kontutan hartuko du. Erabakia apelaezina izango da.
- 3.- Izena eman duten ordena berean abestuko dute, Jaizubia, Amute eta Mendelu Auzoetakoek izan ezik, hauek urruti bizi direlako lehenengoak izango bait dira.
- 4.- Bertan banatuko diren sariak hauek izango dira:
 - 1.- 55.000 pezeta eta oirogarria.
 - 2.- 50.000 pezeta.
 - 3.- 45.000 pezeta.
 - 4.- 40.000 pezeta.
 - 5.- 35.000 pezeta.
 - 6.- 30.000 pezeta.
 (Sari hauei, P.E.F.Z.ri dagokion %25 kenduko zaie).
- 5.- Sariaketa honetan parte hartu ahal izateko behar beharrezkoa izango da Olentzeroa eta bere taldea Udaletxeko Arkupetan **ABENDUAREN 24ean ARRATZALDEKO SEIETAN** aurkeztea eta euskarazko bi gabon-kanta abestea, bata Olentzero eta bestea aukerakoa.

HAURRENTZAKO GABON-KANTA LEHIAKETA

Hondarribiko Udalak eta Musika Eskolak antolaturiko lehiaketa honetarako hauek dira bete beharreko baldintzak:

Bigarren fasea: Fase honetan aurrekoan sailkatutako taldeek solik hartuko dute parte eta **ABENDUAREN 24ean, ostirala, 17.00etan** ospatuko da Udaletxeko Arkupetan.

Taldeek bi gabon-kanta abestu beharko dituzte aukerakoa bata eta nahitaezkoa den **"Abenduko Ilaren"** bestea.

BELEN VIVIENTE

Abenduaren 25ean: Harresilandan arratsaldeko 7etatik aurrera.

1994eko urtarrilaren 2an: Harresilandan, arratsaldeko 7etatik aurrera.

1994eko urtarrilaren 5ean: Harresilandan, arratsaldeko 7etatik aurrera, Erregeen bisita izango du.

HONDARRIBIKO HERRI OLINPIADAK

Gabonetako oporretan ere Olinpiadek aurrera jarraitzen dute, jai egun eta larunbatero frogak izango dituzuelarik, ez ahaztu.

URTE ZAHAR JAIA

Aurtengoan ere jai hau Bentan egingo da azken urtetan egin den bezala.

ERREGEEN KARTEROA

Hilak 4ean kaletan zehar ibiliko da Erregeentzako kartak jasoko dituelarik, arratsaldeko sei etatik aurrera.

ERREGEEN KABALGATA

Erregeak arratsaldeko 7etatik aurrera ibiliko dira kalez kale eta "Belen Viviente" bisitatuko dute.

ALBISTE LABURRAK

SARIAK:

- Javier Sagarazu margolari hondarribiarri sari garrantzitsu berri bat lortu du. Oraingo honetan "VIII Nazioarteko BMW Pintura saria", estatu mailakoa, eskuratu du. Sari hau emateko arduradun Espainiako Erregina den Sofia izan zen.
- Hondarribiko ESKIFAIA abesbatzak urteen behin Kultur Ministeritzak ematen duen "Medalla al mérito" delakoa eskuratu zuen urteko esfortzuz lortutako arrakastak omertzen delarik.

OMENALDIAK:

- Joseba Samiegi eta Mre Jose Agirre ikastolan ibili garen ikasle guztiontzat pertsona ezagunak dira. 25 urtez ikastolan ibili diren irakasle hauen omenaldi biki bat egin zitzaizen azaroaren 26ean Beko Errota jaietxean gauko 9tan ospatu zen ekitaldi polit batean.
- Beste pertsona bat ere omendu da Hondarribian azken hilabeteen: Salvador Zapirain, "Ataño" berriko paper idazle adituá da eta berak idatzitakoak dira "Txantxangorri kantaria" eta beste zenbait liburu bikain. Euskarria kontseiluak antolatzen dituen Neguko Jardunalditan bame "Ataño" idazlea omendu zen abenduaren 19an.

REKORRAK:

- Aurtengo aldan inoiz baino lan gehiago aurkeztu ziren Bordari Sataka literatur lehiaketan guztira 63 idazlan aurkeztu direlarik.
- Hondarribian dagoen aireportuak sekula ez baino bidaiari gehiago lortu du, lehen hiru hilabeteetan 103.461 bidaiari guztira.

BESTELAKOAK:

- Afrikan uretan denboraldi bat pasa ondoren hondarribiko zenbait itsasontzi etxera itzuli dira kanpaina onik lortu gabe.
- Bestalde, Azoresetatik etorritakoek berri onak ekarri dituzte arrai asko ekarri baitute.
- Aurrekontuak moztu nahian aurtengo Gabonatarako Kale Nagusian bakarrik ipiriko dira argi apaingarriak. Horrela Hirugarren Mundura bidali nahi den aurrekontuen 0,44 lortzeko laguntza neurri bat aukeratu da era berean.
- VIII Herri Olinpiaden inaugurazioa Gipuzkoa Plazan egin zen azaroaren 27an jai eder batean eta antorbia erraldoien lagun diren buruhandakako deabru beldurgarriak piztu zuen Olinpiaden maritza ofizialak guztiak saltoka zeuden bitartean.
- Udal batentzat agian garrantzitsuena den Piangintza Arau Subsidiarioen aurkezpena egin zen. Hauen aurkezpenaren ondoren bi bilera egin ziren jendeak bere eritzia eman, zalantzak galdetu eta esan adostasuna edo ezadostasuna agertzeko.

IRITZIA EMANEZ

BADATOZ, BADATOZ

Zentzuz heldu dira? Txapelgorriak noski. Oraindik ez al zara konturatu?

Dirudienaz datorren urtearen hasieran hasiko dira "lanean" (nahiz eta dagoeneko denbora daramaten "lanean") Irun eta Hondarribian.

Pozik egoteko berri bat da. hemendik aurrera dena ondo joango da herrian, agureek hor edukiko dute gizon edo emakume zintzo bat kalea zeharkatzeko, laguntzarik eskatu gabe, zer esanik ez itsuek, hauek ere beste hainbeste, kobreen bateriarik gabe geratzear hor agertuko da itzal gorri bat esku bat botzeko, lapurretarik ez da egongo, eta egotekoian zu lasai, berehala harrapatuko dute lapur gaiztoa.

Beste alde batek, ligatzeko era berri bat izango dugu herrian, Arikauteko bideo-zine lanbide eskolako mutil-neskek, gazte eta ez hain gazteen edonolako bideo, argazki eta antzekorik izango dituzte, modu denetan, parrandan zaudenean, Olinpiadetan parte hartzen, lagunekin paxiuan, manifestan eta abar luze bat, eta bueltatxo bat emanaz gero beraren kuarteltilora, han aukeratuko duzu zure bihotzeko azukre koxkorra.

Droga kontutan, ke guai, herrian dauden mafioso, trafikante eta antzerako jendalla guztia abilotuko dute eta herrian ez duzu ez speed ez heroinarik ezta kokaink aurkituko, beno gubienaz badakigu porno batzuk erreko ditugula gauza horietan ez baitira sartzen.

Gustatzen ez zaidan gauza bakarra zera da, hemendik aurrera presoen aldeko manifest, herri barutako antolatzen dituenak, arrantzaleenak, ikasleenak edota benetako gazteke baten aldeko manifestan dena laguntzak izango direla, aurretik auto bat, atzetik beste bi edo hiru, baita edukiko dituzte beltzez jantzitako sendagile bikainak, eta egia esan hori pasada bat inuitzen zait.

"Hertzainak" musika taldeak zioen bezala:

"Estamos trabajando por su seguridad,
por la seguridad de todo el Pueblo Basko...
muchas gracias..."

OLENTZERO: ONGIETORRI!!!

Kattagorriak gordelekutzat aukeratua zedukan gaztainondo eroria alzkora zorrotzez egurtu duzu, txondarraren sabel sutuak ikatz gozo bihur dezan ametsetan. Izerdiak aurpegia koipetu dizunarekin batera haize hotzak ebaki du zure amasezko burrundara estua. Neguaren atariak itsia utzi du udazkeneko azken orbelezko atea; Eguzkiak, bere itzul-mugaren besarkadaz egun berriei baimena eman die, gauak moztu eta argiaren agintea nagusi dadin.

Zu gizon, zarena zaren hori!
Txondarrari darion ke lodiak ikatzaz idatzi dizu aurpegi nekatur.
Zu ez zara ohartu ere, gaurkoaz lehertzen dela garaialdi berri baten oihu iraunkorra.
Bererik bai ote, bakardadearen senide bezala bizi izanaz, urrutiko ogi beltzarekiko ametsetan arnasa urtzeak?!!!
Bererik bai ote, enbor hezeari darion kebihurri mikatza iresten aritzeak,
zeru-sapai urdiña izar berri batez gauberritu den orduan?

Utz ezazu sua txondarraren bihotza kiskaltzen, zatorz behetako zelaietara
zeru zabalari ikasi diozun albiste osoa oihukatzen.
HOGEITA LAUGARREN DEGU ABENDUA...!!
Zuri dagokizu albistari izatea:
DESIO GENDUENA IRITSI GENDUAN!!!!
Jatorriz arrotz zatzaizkigun horrek baduzu gure artean izena ONEZKERO:
Zahar-gazteei ezagun zatzaizkie: OLENTZERO!
ONGI ETORRI, OLENTZERO,
ase ezazu, hainbatetan ezkur ametsean lotaratua duzun sabel eskale hori.
Pipa azkenerako utz ezazu,
limadunak astindu,
"Gaueko hamabiak jo duten orduan",
Esku batean "albiste", bestean "jostailu",
txikiek ere badute eskubide haundien jaia babesteko.
EGUN BERRIAK argiz piztu baidu ilunez betetako gau-ataria.
"Aritu duenian, Jesus jaio dala..."
Urteoroko senide nahi zaitugu sukalde bakoitzetako aulkirik zabalenean!!!
"..., laisterka etorri zen berri ematera".
ONGI ETORRI, OLENTZERO!!!

Martin Iturbe

IRAGARKIAK

Peluqueria
Sabel

Ile tratamenduak
Produkto salmenta
Kosmetika

Eguberri
Zoriontsuak pasa !

ZULOAGA, 7-1
HONDARRIBIA

64 15 95

ENARA
INMOBILIARIA

ZORIONAK !

San Pedro, 4 - behea
HONDARRIBIA

Tel. 64 39 72
Tel. y fax 645438

JAIZKIBEL
CAMPING

ZORIONAK
EGUBERRI HAUTAN !

Ctra. a Guadalupe Km. 22
Telefono 64 16 79
HONDARRIBIA

KOTE PIKABEA, lehen mailako futbolari hondarribiarra

Guztieki, edo ia denek dakigun bezala, Toshacken taldean dagoenetik ia partidu guztiak jokatu dituen gaztea dugu Kote Pikabea; egia esan azken aldian lesioak direla ez direla bertako komunikabideetan maiz agertu denez, ez da gure helburua ohizko elkarrizketa egitea, berarekin solasaldian jardun ondoren kontatu dizkigunak zuei, idizkari honen irakurle zaretenel, ezagutaraztea baizik.

HONDARRIBIA: Noiz sortu zitzaizun futbolarenganako benetazko zaletasuna?

KOTE PIKABEA: Mutil gehienek bezala, txikitik. Hasieran auzoan lagunekin jokatzen dugu, gero eskolan, beno, denek bezala, ezta?

H: Zeintzuk izan dituzu Errealara iritsi aurretik eman beharreko pausoak?

K. P.: Bi taldetan besterik ez naiz izan: benjamin maila nuenetik Hondarribia Futbol Taldean jokatu ondoren, jubeniletan Errealara pasatu nintzen; han bi urtez jokatu, Sanzen, eta orain, Errealearekin jokatzen dut. Ah, eta Hondarribiko taldean sartu aurretik Pedro Aginagaldekoekin ere jokatu nuen urte betez, eskolako taldean alegia, eta hortik Hondarribiarako deitu ninduten.

H: Eta tarteak, ikasketarik burutu al duzu?

K. P.: Une honetan ez dut ezer ikasten, baina UBLirainoko ikasketak eginak ditut, ondoren peritotun sartu eta lehen urtean utzi egin nuen, soldaduskara joan behar nuen eta. Bestalde, ez dut karrera edo goi mailako ikasketarik egiteko asmorik, niri gustatzen zaidana ez baitago Donostian edo hemen inguruan ikasterik, eta beraz, ezin dut. Dena den, gustuko dudun zerbaiti buruzko ikastaroren bat egitea bai gaitzake litzaidake.

H: Soldaduska aipatu duzu. Ikasketak bezala, futbola ere baztertu behar izan al zen nuen soldaduska egiteko?

K. P.: Soldaduska Donostian egin nuen, Martutenen, eta gero Gobernu Militarrean, boluntario edo bezala egin behar izan nuen, Errealean bitartez. Arrialsdeak libre izaten genituen entrenamendura joan ahal izateko. Egia esan, denbora gaitzeaz gain, ezin dut gehiegi keajatu, jokalarik ginenak nolabait "enxufatuta" baiekunden. Tenientei eta abar mandatuak egin behar izaten genizkien, egunkaria erosi...

H: Orain, lehen mailako taldean zaudenetik, zer moduzkoak dira Errealearen barruan gainontzeko jokalariekin dituzun harremanak? Eta beno, Toshack jaunarekin zer moduz moldatzen zarete?

K. P.: Oso ondo moldatzen gara, gustora ibiltzen naiz haiekin, batez ere taldekideekin, zeren une honetan behintzat gazte asko gauden, eta jubeniletatik elkarrekin jokatzen ibiliak garenaz, hori asko sumatzen da, oso ongi ezagutzen baitugu elkar, eta ongi moldatzen gara gainera.

Hain gazte ez direnak ere, gehientsuenak bertakoak dira, eta beraz gubixgorabehera bitziza antzekoa daramagunez, ez dugu harreman arazorik.

Atzeritarrei dagokionez, oso ongi egokitu dira, eta egia esan ez dugu inongo arazorik hauekin ulertzeko.

Toshack jaunra ere, beno, betidanik esitatu dira eta entrenatzailearekiko nolabaiteko

distantzia edo errespetu moduko bat, baina normala dela uste dut.

H: Futbola serio hartzen hasi zinenean, zein taldetan jokatzea zen zure helburua? Barça, Madrid edota Errealara bera?

K. P.: Nik serio hartu nuen jubeniletatik Santera pasa nedin eskatu zidatenean, eta orduan burutu nahi nuen helburua, bertako beste jokalarik gazte guztizina bezala, lehen talde edo talde nagusira heltzea zen.

H: Beno, eta orain zure une hartako helburua burutu ondoren, zein da hurrengo meta, mundiala, edo?

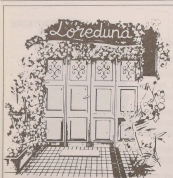
K. P.: (barreak)... ez horixe, nik urte bete besterik ez daramat Errealan eta ezin dut planteatu horrelakorik. Une honetan helburua nolabait asentatzea da, nagoen lekuan mantentzen jakitea, zeren nire uestez behintzat lehen mailako kategorian jokatzen bizpahiru urte erraz behar dira, zure txokoa ondo ziurtatzeko.

Gero, geroakoa. Gainera oso gustora gaudenak hemen, txuriurdiaren taldean, esan bezala ondo moldatzen gara, e.a. Hor kanpoan topa dezakezuna gainera... auskalo! Nik behintzat oso argi daukat etxean bezain ondo ez gaitzekela inon egon.

H: Lehengo egunean Toshackek zera komentatu nuen, alegia jokalarik atzeritarrak joatean ez dituela gehiago ekarriko. Zer deritzozu zuk horri?

K. P.: Hori oso ongi egongo litzateke nire uestez, bertakoekin osatu bagenezake taldea, ere hobeto, ezta? Baina ikusi egin behar da. Oraingeko aurtun bukatuko dute, eta datorren urtean berri ere sartuko dituzten ez dakit nik. Ekarriztutenean nahitaezkoak izan zirela ere esan beharra dago, oso garrantzitsua izan zen hauek fitxatzea, une hartan bertako jokalarien maila ez baitzen onegia. Baina, dudarik gabe, etxeko jendearekin hobeto.

IRAGARKIAK

JATETXEA

Zorionak Eguberri Havetan!

Santiago Kalea, 67
Tel. 64 32 98
HONDARRIBIA

TXIMAK ILEAPAINDEGIA

Eguberri eta Urte Berri on!

Almirante Alonso
Telf. 64.41.58
HONDARRIBIA

Arroka-Berri ERRETEGIA

EGUBERRI ON!

Faroko Bidea
Tel.: 64.27.12
HONDARRIBIA

H: Jende asko joaten al da zuen entrenamenduetan ikustera?

K. P.: Ez, gutxi joaten dira, beno jai egunetan beharbada bai, gehiago. Gazteak izan dira gehien bat azaltzen direnak, autografoak eskatzen dituztenak eta horrelakoak, badakizu. Zorionez ez da masa handiegirik gure atzetik ibiltzen; beno, ongi dago zaleatasuna izatea, futbolzaleak behar dira, eta Errealek beste taldeek bezala ere bere zaleak behar ditu, baina "akosoa" ere ez da onegia izaten, eta gure kasuan behintzat horrela ez denez, gustora gaude.

H: Futbolaria izateak sakrifizio handiak egitea suposatzen al du?

K. P.: Ez, ez dira sakrifizioak. Beno, juerga erritmoa ezin jarraitu izana sakrifizioa bada orduan bai, zeren batzuetan behintzat ezin dugu erritmo hori eraman, gauetan atez, lo gutxi egin... gorputza zaindu behar dugu, osasuntsu egon.

Jokalariak ez diren koadrikoekin ezin dugu gau osoan zehar juergan ibili adibidez. Baina niri hala ere ez zait juerga gehiegi gusztatzen, ez naiz oso juergazalea, beraz ez zait nire bizimodua gogor eta zaila iruditzen; gainera gusztatzen horrela izan denez, ez naiz sekula juerga gehiegi egitera ohituta.

Taldeko beste batzuei berriz asko gusztatzen zale juerga, marxa, eta badute noizean behin asedena daukagunean horretarako aukera. Beti dago gauza honiek egiteko denbora, udan e.a.

H: Eta janari aldetik, adibidez? Denetarik jan dezakezu, ala?

K. P.: Ez dugu dieta edo erregimenik egin behar izaten, zorionez edozero gauza jan dezakegu. Loari dagokionez, berdin, ez dago inongo kontrolrik, norberak ikusi behar du zenbateraino behar duen zazpi ordu edo lo egitea, zeren errenditzaia da gero beharrezkoa. Bakoitzaren esku dago zaindu edo ez zaintzea. Pentsatzen dut beste edozein kirolak esijentzia handiagoak dituela, adibidez solinketa edo gimnasia, igeriketa... Baina futbolariak behintzat ez dugu zertan kezkatu, nahi duguna egiten ari gara, ordaintzen dizute gainera...

H: Oso lotuta al zaude futbolarekin? Egun osoa igaro behar al duzu taldekoekin?

K. P.: Ez horixe, goizetan entrenatu eta arratsaldetan libre daukagu, beraz nahi dudana egiteko ordu asko dauzkut. Asteburutan berriz konzentratuta egon behar dugu ia beti, beraz desmadratzea ez da komeni.

H: Kanpoan jokatzan duzuen, gogorra izaten al da bidaiatzen?

K. P.: Ez, gehienetan abioiez joaten gara, eta beraz ez da gogorra izaten, eta autobusez joaten garenean ere, ez da gogorregia. Bideoak jartzan dizkigute, beti beterranoek aukeratutakoak noski, eta beno, musika, ezin dut nahi dudana musika jarri (...), baina lasai, iritsiko da eguna eta.

H: Futbolaz gain beste zaleatasunik baduzu?

K. P.: Bai noski, musika da nire zaleatasun handienetarikoa bat. Gainera etxean badugu nire anaia adibidez, Orgasmic Toothpics tal-

deko kidea dena, eta gazteena ere orain baxua jotzen ikasten ari da; ni neure besterik ez naiz falta musika giroan sartzeko.

Horik kanpo, kirola mota gehienak gustuko ditut, nahiz eta momentuz behintzat ezin ditudan praktikatu. Txikitzen esku pilotan asko ibiltzen ginen, eta eskubaloian, beno baina hori normala da, txikitzen denetarik egiten da, eta gero handitzerakoan bide bat aukeratu behar dugu.

H: Orgasmic Toothpics taldea alipatu duzu. Une onean daude orain, ezta? Inoiz joaten al zara anaia ikustera?

K. P.: Bai horixe, ahal dudanero behintzat han sartzen naiz kontzertu erdian; hala ere askotan hurrengo egunean entrenamendua izaten dut, beraz ezin izaten dut kontzertura joan, edo ez zait gehiegi komeni behintzat.

Nahiz eta jendeak musika hori arraroa dela esan, niri asko gusztatzen zait, zenbat eta gehiago entzun gainera, trukoia hartzen diotzu, eta gustoa ere.

Nire ustez bertako jendea ez dago edozein musika mota entzuterara ohituta, itxi samarrak gara hemen zentzu horretan behintzat; baina gauza guztiekin gertatzen den bezala, ohitzea da dena. Eta alban duzun gusztatzea ere nahikoa izaten da askotan zu zuei zozortu entzuterara animatzeko, ezta?

H: Taldeko gainontzekoen artean bai al da musikarekiko zure gusto antzerakoa duenik?

K. P.: Egia esan zentzu horretan berezi samarra naiz beste alban. Beti gertatu izan zait hori, jubeniletan adibidez autobusean zinta bat jartzan nuenera, ene, hura zen bronka! Lehenengo urtean batez ere, berria nintzen eta ez ninduten ezagutzen... eta ez nuen The Cure besterik jartzan! Imagina!

Dena den piskanaka elkar ezagutzen joan ginen, eta batzuk grabatzeko ere eskatzen zidaten gero. Oroitzen naiz nola Albistegi jokariak edozein musika mota gustuko zuela esan eta nahi nuena grabatzeko eskatu zidanean, hemen ezagunegiak ez diren Sonic Youthen musika grabatu nion eta, gizajoak ez zuen hamar minutu ere entzuten iraut!

Ramon eta Arzen

IRAGARKIAK

ENDANEIA

LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEIA baserria
HONDARRIBIA

Zorionak eta
Urte Berri On!

SAGARDOTEGIA
JATETXEA

Horra hor goian errota
irina pur pur ihota
ondo jan eta edan paketsu ta alai
hór duzue Beko - Errota.

JAIZUBIA
Tel.: 64.31.94
HONDARRIBIA

URRATS

OINETAKOAK

□□□

Gabonak Ondo Pasa!

Bernat Etxepare, 1
Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

PLANGINTZA ARAU SUBSIDIARIOEN AURKEZPENA

“Herriaren etorkizuna da gure ardura”

Gure Herriko Plangintza Arau Subsidiarioen eraketa edo prestatuntza, honelako Arau edo Plan Orokorretan nahiko ohizko bihurtu den bezala, ez da bapateko eta atakada batetan burututako lana izan, prozesu luze eta sakon baten ondorioa baizik.

DEFINIZIOA

Honen definizio asko egin daitezke baina niri gustokoa zaidana hau da: “Hondarribiko egungo egoeraren azterketa zehatza egitea eta etorkizunaren herria nahi dugun bezala izateko neurriak hartzea”. Hau da, hemendik hamar urte inguru gure herria nolakoa izango den eta hori lortzeko eman behar diren pausoen aurrerapean ematen ditugute ezagutzera Arau Subsidiario hauek.

Herri oso bateko Plangintza egin edo berritzailearen ezin da herri bakoitzaren arazo konkretu eta partikularriaren erantzuteko ikuspuntu batetik hastea, sekula santan ez genukeelako denek gustuko erantzuna asmatuko. Ahalik eta kalte gutxien egiten saiatzen gara, baina behar beharrezkoa gertatzen zaigu ikuspuntu edo perspektiba orokor batetik begiratuta egitea gure lana.

Arau hauek Hondarribia bere osotasunean eta hondarribitar guztiak kontutan hartuta egin dira eta batez ere gure seme-alabak eta herriaren beraren etorkizuna izan ditugu gogoan.

Kaliterik ez zaio inori egin nahi baina interes partikular bat interes orokorren aurka jartzen denean guk guztiontzat mesedegarri dena bilatzen saiatu behar dugu.

ETXEBIZITZEN POLITIKA

Egin behar diren aldaketetatik gauza garrantzitsuenetarikoa edo agian garrantzitsuenaren etxebizitzaren politika izango da. Gaur egundik hamar bat urte pasa bitartean etxebizitza asko eraikiko da Hondarribian guztira 2025 izango direlarik.

Zalantzarik ez dago Hondarribia toki erakargarria dela bizitzeko, kokapena ezin hobea da eta etxebizitzak normalean oso kalitate onekoak dira baina honek asko garestitzen ditu. Beraz, etxebizitza eskaera handia dagoen herri honetan etxeak merkeagotzeko

egin zitekeen gauza bat etxe gehiago eraikitzea izango litzateke, eskaera handiago dagoenez salneurria ere jeitsi egingo zen. Baina honok era berean bi arazo dauka: alde batetik neurri honek kanpoko jende asko erakarriko luke eta ondorioz herriaren nortasuna nolabait galtzeko arriskuan aurkituko litzateke eta bestetik hirigintza kalitatea ere galdutako egingo zen.

Guztira 2025 etxebizitza eraikitzeko proiektua dago eta hauetarako 925 promozio publikokoak izango dira. Esan beharra dago Gipuzkoan eta Euskal Herrian ez zela horrelako proiekturik ezagutzen. Duela zenbait aste Eusko Jaurlaritzatik egunkarian agertu dira Udaletxei lurra erreserbatzeko deialdi. Honetan gure Arauek aurrea hartu diete.

BI BILERA EGIN DIRA

Arau Subsidiarioaren aurkezpena egin ondoren bi bilera antolatuta ziren abenduaren 2an eta 4ean, jendeak han bere kezka adieraztekoetan; bietan jendetza handia egon zen.

Bilera hauetan agertu zen kezkarik handiena, ia bakarra, autobidena izan zen, Santa Engraziako bidearena hain zuzen ere. Aireportuko bidetik Kostako bidera pasatzeko bide zati berrak egiteko plangintza dago, Zumardiaren atzekaldetik joango dena. Plangintza honentzako ondoko alternatiba hau agertu zen: Hesketa berezirako San Pablo zentrolik Kartonajesera eta handik Torrea baserriera joango litzatekeen bide honek disabantaila garrantzitsuak ditu eta ezinezkoa litzateke egitea. Arkoll eta Semisarga auzoen erdi erditik joango zen eta zailtuta egongo lirateke, honetarako baserri asko bota beharko lirateke eta honek inpakto izugarria suposatuko luke. Bestalde baserriak botatzen ez badira bideak kurbak besterik ez litzake izango eta hala ere ingurugiroari begira pekatuta bat izango litzateke. Herriko hirigintza prozesua ere asko aldatuko zen, bideek herria markatzen dute eta prozesua bideruntz zabalduko litzateke egun gure berdez dagoen zati handi bat desagertu.

Arauetan agertzen den biderako ideia gure ustez Mendelu, Amute, Kosta, Portua eta erabiltzaile guztiontzat izango da mesedegarri.

Ramon Kanpandegi

IRAGARKIAK

HARATEGIA

JOXEAN

Eguberri eta
Ondo pasa !!

Damarri, 2 (Alameda)
Telf.: 64 04 87
Hondarribia

Bar
ETXEBERRIA

Eguberri On
Hondarribiar
Guztioi

Kale Nagusia, 27
Telf. 64 35 93
HONDARRIBIA

Hawaii

GOZOTEGIA
BONBONDEGIA

Nahiz urrutiko izena eduki bertako pastelak dasta ditzakezu Hawai gozotegian. Ikusi al duzue inoiz umeren bat bere sudurra kristalean pegaturik?

URTE BERRI ON !

San Pedro, 12 • Telf.: 64 20 76
Zuloaga, z/g

Santiago kalea, z/g
Telf.: 64 17 58
HONDARRIBIA

ITSASUNTZIAK ERE HILTZEN DIRA

Egun hauetan kai berrira hurbildu denak ikusiko zuten unteiek izotza kargatzen duten jeleraren aurrean, baldarki etzana bezala, baina eglatan hila, itsasuntziaren eskeleto-karkail bat. Atera dituzte hortik alebosiak unteiek zut erausten dituzten mastak eta antenak, patroiaren puente edo zubi goia eta tximinea. Geratu da itsasuntzia izandako hau, artaburuak kendu eta armada bat derrotan geratzen diren gudari zauritu eta hilen artadi hori-errekiskaldua bezala, tutuak urik gabe, bere zentzua galdu duten burni punta txorrotx eta kamutsak, kresalak erretako zurak lehen eder eta orain pinturaren barrutik ere janak, unteziaren sailhetsak hilen hezurak baliraken bezala. Ondasun guztia zakar bilakatutako tristoran.

Gorpu hau inoiz izango zen bada koroletsu berri ponposo!

Nere lehortar buruari galdezka:

Hau dena, itsaso gainean leun eta azkar ibili dena, malkoz bustita bada ere, hondoratuko da, edo dute, primerako entieroarekin bada ere. Izenik ez da urpera joango; neuk behintzat ez diot karkas honi izenik ikusi. Matrikula, folioa, bai; folioa ez baita zenbaki ofizial bat besterik. Baina izenik ez. Izenik hondoratu nahi ez balute bezala kendu dioten patroialaren zubian, gizonaren eta buroaren mailan joaten baita santuen edo deituen izena, batera ere Hondarrribian, oso polito apaindua.

Orain itsasuntziaren gorpua besterik ez da hemen geratzen, eta oraindik ehortzi gabea, nasa berriak duen mruaren arimuan hondamenaren zai.

Lehen aldiz ikusi nuen, arratsalde zurbila, lainoak argi eta goien, begiratu nuen inguruan eta neu bakarrik harritu nintzela zirudien. Ez zegoen urduri egon behar zukeen ikuslerik. Gizon bat gertu, ura jelaizen duen fabrikaren atean, baina ez untezi urrikarriaz arduraturik. Inguratu nintzaion eta esan, hunkitunik ni, itsasuntziak ere hiltzen zirela. Ez zuen nere hitzen zentzua jaso, ez baitzidan erantzun... Berriaz unteziaren adinaz galdetu nion arte, eta orduan bai: "Hogeita lau urte", esan zidan. Hila beste norbaitena baitzidan. Konturatu nintzen laster ni horretaz, zeren eta bestela urteak, hilabeteak eta egunak ere etorriko zitzaizkion burura untezi-gorpu haren aurrean!

Eta jarrai egin nuen nere gomutekin punta berriraino eta gora begira, ilun baitzetorren zerua orian euri karga beltzarekin; eta ni han gora begira nindoala iluntzen hasi zen askotan mendebaletik Faroaren atzetik etortzen diren laino beltzak dakarren euri kargaren beldur. Itzultzen hasi nintzen hartan harrrapatu ninduen kazkabar jakas, eta non sartuko eta ahal izan nuenen, telefonoko kabinan. Handik, aterpe onetik, hasi nintzen Puerto Refugio zaharrean babes gozoan zeuden untezi eta txalupei begira, jasarekin ura lurrean irakiten bezala, eta hanutzago, laino tarte batetik jaisten zen

argitan zeuden oraindik itsasuntzi batzuk, ongi amarratuta eta kulunkan, mastak eta antenak zutik... eta hara hor aurreraxio beste unteziaren gorpua, nahiko arin heriotzaren noraezean galdua bezala, eta urrutirago, eta orain argitan, baina jasaren zai bezala, desamaturia, gabarra alfer bat zirudien beste gorpua, hirugarren bat. Gorpu gehiegia itsasoon arratsalde bakar baterako... eta Endairaino laino beltzak itsasoa eta arrainak eta untezi gainetik Europa dena ilundu zueñez gero ez nuen gehiago ikusi...

Zertarako duzu honelako paisala, tristatzeko besterik ez bada!

Nahikoa dut lehorrean gertatzen ari diren ezbeharrak orain eta hemen itsasoko dramaz berpentsatzen jartzeko.

Martin Ugalde

IRAGARKIAK

ESTETIKA ZENTRUA - OPARI ARTIKULUAU

ITXAL

Manikura, pedikura,
Gorputz tratamenduak,
Depilazio Hotza - Beroa -
Elektrikoa.
Makilaia,
Masajea eta Solarium.

Almirante Alonso
Centro - Telf.: 64 56 25
HONDARRIBIA

Restaurante

iTXASPE

MENU BEREZIA

Bi lagunentzako - Marisko bandeja

PLANTXAN

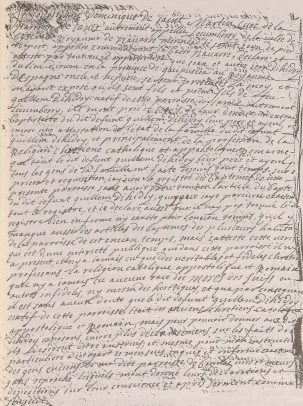
- . otarrainska raz
- . ganba raz
- . mixera bat
- . langosta bat

- . muskuilu raz
- . 12 almeja limoiarekin
- . 6 zigala
- . exkiri platertxoa
- . 2 nekora

9.000 pta.

San Pedro, 52 - Telf.: 64 49 40 - **HONDARRIBIA**

GURE PATRIARKAK: IRIDOY

Lekunberri bidalitako agiria.

Vasco"; Isaac Lopez Mendizabal eta Jaime Kerexetak, beuren liburuetan, hau bakarrik esaten dute: "Iridoy, Hondarribiko eta Irungo euskal abizena" dela, eta apenas besterik.

Abizenaren armarri edo eskudoari buruz ere beste horrenbeste esan genezake, autore horiek ez baitdute IRI-DOY-ren armarririk azaltzen.

Patriarka bila

Zer misterio ote du, bada, Hondarribian hain herrikoi eta hain zabaldua dagoen deitura berezi eta polit honek? Misteriorik, bat ere ez. Ikertu nahi izanez gero, bazeogon, edozeinen esku dauden artxibotan, nahiko dato interesgarri eta konkretu eta ugari. Herriko parrokian, eta Donostiako Gotzaitegiko artxiboan gordetzen diren heremgo parrokiako liburuetan batez ere, bilatu dut deitura honen nondik norakoa, eta jasotako datoetatik lortu dut Iridoytar guztien izenak jasotzea, bakoitza bere familian kokatzea, denen arteko loturak egitea, zuhaitzan goraino irtzea, eta azkenean enbor bakarra egitea.

1958 hasi eta 1695 bitartean 438 Iridoytar dira elizako bataio liburuetan, 236k lehenengo abizena dutenak eta 202k bigarren lekuan. Baina sortzailea nor da?, nor zen? Gorengo datoak elkartzea ez da erreza izan. Lehengoak, familia bereko senitarteko edo lehengusu zirela ikusten zen arren, zaila izan da adar bakar batean guztiak lotzea, ahalik eta Irungo elizako liburuetan aurkitu arte Hondarribiko Iridoytarren guraso eta anaiairebak.

Lehenengo lehengusuak, hauek izan zirela esan dezakegu: **Cruz Gregorio (1695)** eta **Maria Francisca Iridoy Arrazcue (1700)**, Irungo Martin Iridoy Arochena-ren semealabak; **Francisco Antonio (1699)**, **Gabriel Jose (1701)** eta **Maria Ignacia Iridoy Salaverria (1702)**, Irungo Juan (Haundi) Iridoy Arochena-ren semealabak; eta **Fermin Ignacio Iridoy Arburu (1701)**, Irungo Juan (Tiki) Iridoy Arochena-ren semea. (Agiri hauek Parrokiko 3. eta 4. bataio liburuetan aurkitzen dira).

Baina gure aztarna ez da hemen amaituko, zeren Irungo guraso hauen aita ez zen irundarra, baizik eta "Basse Navarre"ko Lekunberri-ko **GUILLEN** edo **GUILLEMO DIHIDROY**.

Hidalguia agiria

Gazterik etorri zen Irunea **GUILLEM DIHIDROY**. "...el dho Guillen siendo muchacho vino desde el dho lugar de Lecumberri de la Vaxa Navarra a la dha Universidad de Irún, donde se casso con la referida Margarita de Arochena..." Halaxe agertzen da Guillem-en seme eta biko-

Ez al da egia herririk zaharrenak ere beuren aztarna bila ibiltzen diren bezala, gu ere, batzuk bederen, gure abizenen sorburu bila ibiltzen garelaz, jatorria jakin nahian? Herrikideen jakin min horri erantzun nairik azaldu ditut, hain zuzen, aurreko aletan TIFE eta SAGARZA-ZUREN patriarka edo sorburuak. Gaurko alera beste sendi bat dakart, aurrekoak bezala Hondarribian guztiz itsatsia, hiru mendetan eten gabe. Gaurko hau, gainera, berezi berezia da, ia gure herrian bakarrik ugaritu eta ia hemen bertan bakarrik dagoelako: IRIDOY.

Deitura honen hasiera aurkitzea ez da izan erreza. Euskal abizenen buruz egin izan den hainbat liburu begiratu dut nere ikerketa lanetan, nik jasotako baino datu gehiago agertzen ote den ikusteko. Baina emaitzak oso laburrak izan dira. Adibidez, **Juan Carlos Guerra**-ren "Ensayo de un Padrón Histórico de Guipuzcoa", eta "Estudios de Heráldica Vasca" liburuetan ez da agertzen **IRIDOY** deitura. Ez eta **A. A. García Carraffa**-ren "El Solar Vasco-Navarro" liburu famatuan eta lizean (6 tomo) ere. Berdin egin du **Endika de Mogrovejo**k, hamar tomatan argitaratu berria duen liburuan, Hondarribiko abizen honen aipamenik egin gabe.

Beste autore batzuk, bai, aipatzen dute, baina aipamen huts hutsean geratu dira gehienetan. Adibidez, **Auñamendi**-ren "Enciclopedia General Ilustrada del País

bek, beuren hidalguia onartzeko eta frogatzeko, egin zuten eskabide-dokumentoan. Hidalguia frogatu beharra baitzegoen Gipuzkoan eskubide guztiak bizi ahal izateko, norberaren jatorri garbia erakutsiz.

Lekunberrira eskatu zuten ondorengoek Guillemin baitaio agiria, baita berehala hartu ere erantzuna, Dominique de Saint Martin erretoreak eskuz idatzia... "sur la priere et requissition ie y vu le registre des baptêmes de cette presente paroisse sans avoir peu trouver l'article du bapteme du dit defunt Guillem Dihidoy, quoyque ie parcurru exacte tout le registre, et ie declare aussi que ie n'ay pas trouve le registre bien en forme ny exacte pour l'ancien temps, qu'il y manque aussi des articles des baptêmes des plusieurs habitants de la paroisse de cet ancien temps..." Hala ere, nahiz eta baitaio agiria ez aurkitu liburuetan, bazekiela han jaio eta bizi izan zela, hala aitortu ziotela eta adineko lekukoek.

Lekuko bat, hain zuzen, Guillemin senitartekoa izan zen, Mastrueche etxeko Maria. Berrogei urteko emakume honek erretoreari esan zion gainera, 18 urte lehena go ere izan zirela etxe hartan Guillemin semeak, aitaren aztarnak galdetzeraz. Orduan, berak eta bere senarrak esan zieten Mastruecheko seme gazteena izan zela Guillem, Beorlegiko herrian dagoen Dihidoy etxearen jabeak ere izan zirela, eta beuren familiaren genealogia ere eman ziotela... Dokumentu hau luzea da, eta mila detailetan oso aberatsa. Bertan dago ere, Don Juan de Echeverriak, Hondarribiko medikoak frantzetatik gaztelaniara egindako itzulpena.

Era berean Irunen ere izan ziren lekukoak, gauza bera berretsi zutenak, Gregorio Emparan, Peru Alza eta Jose Echenagusia. Guillem ezagutu zutela, Lekunberritik etorria, eta ohitura onekoa gizona, irundar batekin ezkondua...

Agiri guzti hauek 1724koak dira eta Irungo artxibo historikoan daude gordeta (E-8-IV-17-3).

Iridoy - Ihidoy

Nafarroako Dihidoytik gure Iridoyra heldu gara, baina Iparraldean oraindik ere enberraren adarrak hostoz beteak daudela jakin dut. Horrela, Esterenzubín, Izpuran, Donazaharren, Arnegin, Urketan, juxtu Lekunberri inguruan, aurkituko dugu Ihidoy abizena. Familia zabal honen aztarna gehiago eta zehatzagoak aurkituko duenik izango al da iridoitarren artean, Gipuzkoa aldeko zuhaitz genealogikoa ale honetako eraskinean dijoanez, Nafarroa Beherakoa ere bere aldetik betetzeko.

Fermin Olasoaga

IRAGARKIAK

Gaxen

CROISSANTEGIA

**Zorionak
eta
Eguberri On!**

Matxin Artzu, 1
HONDARRIBIA

**ZORIONAK ETA
URTE BERRI ON !**

XUME

OPARI DENDA

c/. Zuloaga, 16-18
Teléfonoa 64 42 70
HONDARRIBIA

**GOIKOETXEA
JANARIDENDA**

ETXERAKO ZERBITZUA

Zorionak
San Pedro, 51
Tel. 64 10 29
HONDARRIBIA

EGUBERRIAK ETA JANARIA: Eguberrietako banketeak

Aide guztitan entzuna dugu, bai eta guk geuk eguneroko bizitzan ondo asumatu ere, krisian gaudela, ekonomikoki gure egoera kaskarra dela, langabetuak gero eta gehiago garela, eta horrelakoa.

Bestalde, Eguberriak gainean dauzkagu eta dagoeneko hasi gara aurten-go Urtezahar zein Gabon Gauean ere zer jango ote, zenbat lagun bilduko garren etxean, eta abar. Aurten ere, egun berezi hauetan jan beharko, ezta? Dugurik gabe opari gutxiago, juerga gutxiago ere, baina, jaterako garaian, ez al dugu mahalean aurreko urtetan bezala ospatuko?

Besteak beste Hondarribiko San Gabriel Hospitalako aiton amonek aurtengo Eguberrietan plateretan zer topatuko duten galdetu aurretik, plater horiek betekot dituen sukaldariaren berri emango dizuegu:

IKER ORBEGOZO, San Gabrieleko sukaldaria

Hamasei urtetan hasi zen Iker, hondarribiar gaztea, sukaldaritzaren munduan sartzen. Langabezian zegoenez, bertako jatetxe batean pintxe bezala ibili zen, eta hasieratik bere intentzioa sukaldean gehiegi ez sartzea bazen ere, gauzak aldatu egin ziren, eta piskanaka mundu horretan sartuz joan zen Iker, konturatu orduko sei urte igaro zituelarik lanean.

Orduan, ordu gehiegi sartzen zituela eta, egun osoa sukaldean sartuta, eta modu horretan bizitzetik nahi ez zuenez, nolabait lana aldatzeko aukera ezin hobe bururatu zitzaion zuen egun batean egunkarian iragarki bat irakurri zuenean.

Hondarribiko aiton amona asko bertan bizi diren San Gabriel egoitzak sukaldari bat behar zuela zioen iragarriak, eta Ikerrek berehala izena eman, aurkeztu, eta berari eman zitoten lanpostua. Bi urte igaro dira jadanik, eta bertako sukaldari izaten askoz ere gustorago dagoela aitortu du Iker Orbegozo.

Astean behin prestatzen dute Ikerrek eta Superiorak, bien artean, aste osorako menua; astero aldatzen saiatzen dira, ahalik eta ezberdinen jaten dute astero. Orokorrean oso fuerteak ez diren janariak aukeratzaren dituztela kontatu digu Iker sukaldariak, txerrikirik ia ez dute jaten, baina bestela, ia denetarik prestatu ohi du hondarribiar gazte honek.

Tira, Eguberriak ere isten dira gure zaharren egoitzara, eta Iker Orbegozo bere txokotik ere, sukaldetik alegia, giro hori ematen saiatzen da; entzuan genuen bai, ongi eta asko jaten dutela bertako aiton amonek, eta hori egiaztatu digu Ikerrek txukun txukun aurkezturiko paperean zetorrena irakurtzerakoan. Hau da, aurtengo Eguberrietako menu nagusia:

Hilaren 24ean, Gabon Gaua ederki ospatuko dute ondoko afari goxoaren inguruan bilduko direnek: hasteko, esparragu eta kroketak, ondoren oilasko zopa, bertako erara eginiko legatza, eta Ikerrek goxo goxo prestatuturiko Eguberrietako Konpota tipikoa azkenik. Hurrengo egunean berriz, hau da hilaren 25eko eguerdian, otarrainskak plantxan, salda, arkume errea entsaladarekin, eta guztia ongi irenstu ondoren, etxeko kopa ederra eskainiko die sukaldariak agurei.

Astebetez lasai lasai ibili ondoren, berriro ere egun berezia dugu Urtezaharra, eta gau hartarako ere Ikerrek afari ezin goxoagoa prestatuko du: alegia, jabugoko urdaiazpikoa, ahate medailoia, itsaski krema, mihiarrain xerrak otarrainskekin, txanpan erara gainera. Postrerako, ohizkoa den bezala, Eguberrietako Konpota, turroia e.a.

Urte berria ospatzeko, bakailuz betetako piperrekin hasiko dute gure aiton amonek bazkaria. Salda goxo ba-

ten ondoren, legatza papata prejituekin, eta azkenik, postrerako, pastel goxoak.

Hilaren seiean berriz, hau da Errege Egunean, txirlak saltsan, zigala krema, eta solomolio goxoa patata prejituekin piperrekin jango dute bertakoek; postrerako, Errege Roskoa, dudarik ez.

Aurten 64 bat lagunentzako janaria prestatuko du Ikerrek, izan ere guzti horiek bilduko baitira aurtengo Eguberrietan San Gabrielen. Berak urte osoan zehar ia egunero bertan afaltzen badu ere, egun berezi hauetan ez da hala izaten, beraz Gabonak etxekoekin ospatuko ditu Ikerrek ere; aldi berean ez dira egun berezi hauetan aiton amona guztiak bertan gelditzen, familiarekin ospatzera joaten denik ez da faltatuko aurten ere ziurrenik.

Ikerrek hondarribiar guztioi Eguberrietan hain ohizkoa den konpota goxoa prestatzeko errezeza eskaini digu, lehen aldiz egitekoak direnak behintzat era honetara frogatzen:

EGUBERRIETAKO KONPOTA

(10 lagunentzako osagaiak)

Ardo zuri botila	(1)
Ur litro erdia	(1/2)
Orejoiak, kilo laurdena	(1/4)
Pasa kilo laurdena	(1/4)
Anarak, kilo erdia	(1/2)
Piku lehorrak, kilo erdia	(1/2)
Sagar reinetak, kilo bat	(1)
Kanela txotxa bat	(1)

Ardoak, ura eta kanela ontzian bota, eta sutan jarri. Irakiten hasten den bitartean, orejoiak direlako horiek erditik moztu. Irakiten hasten denean, orejai hauek gehitu, eta 15 minutuz irakiten uzten dugu. Noizean behin egurrezko koilararekin bueltat ematea komeni da. Ondoren, pasak, anarak eta pikauk gehituko ditugu, berriro ere irakin dezan utziko diogularik. Sagar reineta kiloaz zuriu eta laukitxotan moztu ondoren ontzira botako dugu, eta guztia hamar bat minutuz utziko dugu irakiten. Azkenik, sua itzali eta hoztu arte itxoingo dugu.

On egin!!

gertu daudenean, ba ote da krisirik gure mahaietan?

INKESTA

Ondoren, jakin dezagun beste zenbait hondarribiarren etxetan aurtengo Eguberrietan jango dutenaren berri:

1. - EDURNE: Urtero gauza bera jaten dugu, entremesekin hasten gara, hau da kroketak, muskuluak, esparraguak, badakizue... gero arrain zopa, arrainen bat, lengua edo, eta ondoren haragia, ez da urtero haragi bera izaten. Azkenik, postrea, betikoa, egun hauetan tipikoa izaten dena: pastelak, turroi piska bat...

Urteazhar eta Gabon egunean berdintsu jaten dugu, noski haragi eta arrain ezberdinekin, baina atzekoa izaten da. Txanpainik ez da faltan izaten, Bi egunak nire etxean ospatzen ditugu, bertara etorzen dira izeba, osaba eta lehengusuak.

2. - LUPE: Alegatzen baldin bada urtero saiatzen gara berdina jaten. Segun... aurtengo adibidez ez dut oraindik pentsatu, ez zait normalki aurretik prestatzea gustatzen, "sobre la martxa" erabakitzea nahiago izaten dut. Zeinek egiten duen? Ze mererio, nik egin behar izaten dut denentzat afari eta bazkaria egun hauetan ere; baina bueno, ez gara jende gehiegi biltzen, bost basterik ez, nahiz eta hala ere lan asko izan. Urte Zaharrean ere

bost izaten gara, etxekoak. Normalen urtero gauza bera jartzen dut, arrain zopa piska bat eta gero arraina. Bueno, eta batzuetan angulak ere jaten ditugu, dirua dagoenean, noski. Turroi piska bat ere urteroko gauza izaten da.

3. - JUAN eta KATXARROS: Urtero Urteazhar eta Gabon egunean berdina jaten dugu. Itsasoa bagaude bisigua jaten dugu, eta karakolak, baina lurrean gaudenetik bakailua izaten da normalki urterokoa, eta karakolak ere. Bueno, eta ia beti legatza izaten dugu ere. Bestalde, barazkirik ez da falta izaten, azalore edo koliflora, edo bestela aza... Txanpainarekin pastelak, turroia jaten ditugu. Urteazharrean noski gauerdian mahatsak jaten ditugu ere, hamabi mahats gutxienez. Egun hauetan orokorrean bazkari edo afari berezi bat egiten da, ez da egunero bezala jaten, ez da krisirik jaterako orduan. Gabonak gainera espezialak dira, eta egun horietan ez dugu krisian pentsatzen guk behintzat. Apetitoa den bitartean, aurrera!

4. - IDOIA: Gabonetan ez dugu inoiz gauza bera jaten, batzuetan arraia, arkumea bestetan... baina badago zenbait gauza urtero errepikatuko direnak: karakolak, azalorea, konpota eta Urte Berri eguneko zopa, hau oso ondo sartzen da beti.

Nere ustez lehen gehiegi jaten genuen eta ezin genuen inoiz buka, orain ere nahi dugun adina jaten dugu, baina behintzat turroia jateko gogoz gaude lehen ez bezala.

Krisia alde batera utzi beharko genuke prezioak urtean zehar nahiko begiratzen baititugu, Eguberrietan bestetan baino hobe jan behar da.

IRAGARKIAK

Cruz Marti

Portzelana, Kristala, Loza
Minbrea eta Oihalak

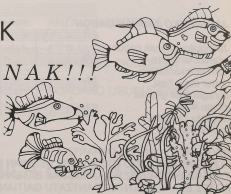
San Pedro Kalea, 63
Tel. (943) 64 01 23
HONDARRIBIA

Lupe

ARRAIK

ZORIONAK!!!

Tel.: 644256 - 644159
642452 (etxekoa)
Portuko elizaren parean
HONDARRIBIA

AFALONDORAKO KANTAK

Utrero familiarekin ospatzen diren egun hauetan, afalondoan kantatzeko ohitura izaten da, urteko beste edozein garaletan baino gehiago. Baina askotan, abesten hasi ondoren lehen zatia besterik ez dugu gogoratzen afaldu aurretik abesbatzetan edo Olentzeroekin ateratzen ez garenak. Beraz, hona hemen askotan abesten diren zenbait kantaren falta zaizkizuen estrofa. Hauekin batera Hondarribian abesten diren eta agian inoiz abestu ez dituzuen zenbait kanta aurkezten dizkizuegu pentagrama eta guzti.

OLENTZERO GAUA

Arrauna bizkarrian
zurbesta eskutan
hasi gaiten guztiok
inahez kantetan
Jesus haur Jaungoikoa
larru gorrietan
Belenen jaio zaigu
gure mesedetan.

Hemen gatzoz pozikan
baiterrak alaitzen
Jesus haurran jaiotza
bihotzez alitortzen
aingeruak bezela
pakea kantatzen
Joxe eta Mariari
zorianak ematen.

Olentzero gaur da
gau zoragarria
pozez da horregatik
gure Hondarbia
Belenen argitzen da
itsas txit argia
Jaungoikoa bera den
haur jaio berria.

Mariñelak gara gu
itsasotik bizi
Jesus jaio zaigula
degu gaur ikasi
haur zoragarri hori
nahi degu ikusi
eta betikotz jarri
etxeko nagusi.

Bordari, 1959

(VILLANUEVA - BORTZEKO)

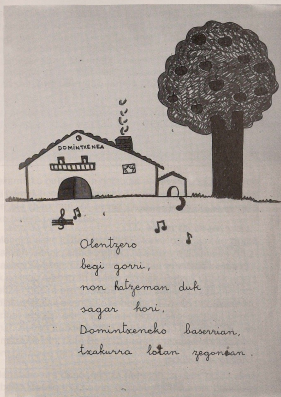
— Nela, nela —

JAUNGOIKO JAUNAK GABON

Jaungoiko Jaunak gabon
esanaz, lehenbizi
berri ona kantatzen
behar degu gazi.
Zoragarriko gauzak
ditugu ikusi
alegratu zaitezte
ez tristuran bizi.

DEGU DEGU DEGU ALEGRANTZIA,
ALEGRANTZIA DEGU GAUR GURE HERRIAN
ZAHARRAK ETA GAZTEAK, GUZTIAK BATEAN
POZEZ ETA KONTENTUZ DANTZATU GAITIAN.

Rit

URTE ZAHAR GAUEAN

DIOS TE SALVE

Dios te Salve, ongi etorri
gabon Jaionkoak dizuela
legiarekin kunpli dezagun
urte berriaren bezpera.

1.- Horra hor goian izarra
errekaidean leizarra
etxe hontako nagusi jauna
urre gorrizko bizarra.

2.- Ari naizela ari naizela
nekatu zaizkit ezpainak
etxe hontatik espero ditut
bi erreal ta gaztainak.

3.- Emango bazu emazu
bestela ezetz errazu
ate ondora hotzaz hiltzera
amak ez gaitu bialdu.

GAUR URTE ZAHAR EGUNA

Gaur urte zahar eguna
bihar Urte Berri
kantatu dezagun
Ama Birjinari.

Erreparatu ongi
Ama Birjinari
bere aurrean dauka
fruitu eder hori.

Aberatsa zen baina
jaio zen pobrezan
ez orain asko bezala
ponpan ta grandezan.

DEGU DEGU DEGU, ALEGRANTZIA
ALEGRANTZIA DEGU GAUR GURE HERRIAN
ZAHARRAK ETA GAZTEAK, GUZTIOK BATEAN
POZEZ ETA KONTENTUZ DANTZATU GAITEAN.

“HONDARRIBIA” ALDIZKARIA

IZEN HAUEI ESKERRAK ZABALTZEN DA HERRIAN:

Portuan: LANKIDE AURREZKIA
OLEARSO LIBURUDENDA
GOIKOETXEA JANARIDENDA
KUTXA
GAUR ALDIZKARI DENDA
LAPITZ ESTANKOA
ALBISTUR ETA AROZENA HARATEGIA
GAXEN CROISSANTEGIA
IZA LIBURUDENDA
INDICE LIBURUDENDA
OTXOA

Alde Zaharrean:
ARMA PLAZAKO ESTANKOA

Damarrin: LIBURUDENDA

Amuten: ANZA JANARIDENDA

Mendelun: ESTANKOA
ARRATIBEL OKINDEGIA

Sokoan: SOKOAKO LIBURUDENDA

MILA ESKER DENOI!!!

JAIOTZA GOGOZ EGITEN DEN LANA

Ilargi guztiok izan dugu Jaiotza edo "Naximenturik" gure etxeko Gabonetan, batzuk mahai gainean, besteek lurrean edo etxeko edozein txokotan, politenan normalki. Haurrak garenean urteroko panpinei hautsa kendu eta agian berri bat edo beste erosi ondoren zerrautsaren eta menditik ekarritako goroldioaren gainean famili bakoitzak bere Belen herri partikularra eraikitzen du. Errekak zilar paperarekin, ispilu batekin edota benetako urarekin egin daitezke, argi gorri txikiaren gainean makiltxoak jarriko ditugu su itxura emateko eta horrela detallarik txikiena ere ondo pentsatuz. Urteak aurrera doazen heinean haurrak ginenen interesa galdu egiten da kasu batzutan, Belen herria ez da gehiago handitzen eta goroldio bila ez gara gehiago joaten. Etxekoez aparte Jaiotza publikoa egiten duten auzorik ere bada- go, Mendelu auzoan Betherran eta Amuten Kaputxinotan adibidez.

Beste batzuk, berriz, famili lana badira ere jendearen ikusmina pizten dute hauek egiteko erabili den gogo eta den- bora bistan dagoelarik: etxe askotan bizitza guztian mantenduko den tradizio bat izaten da, Jaiotza eraiki gabe ez bai- tirudi Gabonak iristen direla.

1929 urtea

40 zentimetroko misterioa	72,00 pta.
Jesus haurra eta osasoa	24,00 pta.
Angerua. Artza	8,50 pta.
Irudia arkumearekin	12,50 pta.
Artzaia eta arkumea adoratzen	13,00 pta.
Arkumea	3,50 pta.
Errogeal zaldi gainean	95,00 pta.
Artzaia eta txalurna	13,00 pta.
Artzaia eta arkumea	12,50 pta.
<i>Qutira</i>	255,00 pta.

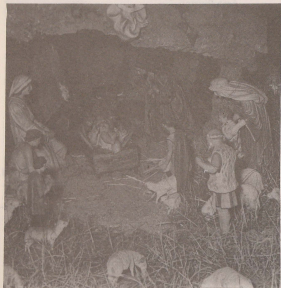
Benetako uraz egindako erreka ere bazegoen, komuna eta gela banatzen zituen horma zulo bat eginez lortutakoa eta hau Jaiotza osoko detaila bat besterik ez da. Azkenean gela bat bere ohizko funtzioik aske utzi behar izan zuten eta gela osoa betetzen zuten Jaiotza eder bat eraikitzen ha- si ziren, horrela jarraitu duelarik gaur arte.

Hasieran Florentinok alabekin egiten zuen lan hau baina hauek handituz joan zirenean ez zen tradizioa amaitu Ana eta Mª Carmen ilobak koxkortuta zeudenez atona lagun- tzen hasi baitziren, izan ere hauek dira egun lan guzti ho- rren arduradun. Goroldioa Mª Carmenen senarrak baseritik ekartzen du eta hau lortu ondoren lanean jardutea besterik ez zaie geratzen.

Urtetan zehar jende asko izan da Jaiotza handi hau ikus- teko etxe horretatik pasatu dena. Garai batean Kontxi ira- ksailea zenean haur askoren bisita izaten zuten baita ere eta oraindik kantatzera joaten diren haurrek izaten dute hau ikusteko aukera etxek etxe abestera gero eta haur gutxiago joaten bada ere.

TXORI TABERNA, ZALETASUNA HANDITUZ

Duela hamabi urte hasi zen Jaiotza; hau asko handitu da hasi zenetik 19 metroko neurriri iritxi den arte, hau mendi-

PORTUTARREN JAIOTZA, ILOBEN ARDURA

Portutarren etxean 60 urte baino gehiago daramate Jaiot- za eraikitzen, Florentino Portuk Pilar alaba txikia zenean hasi zuen tradizio hau, Misterioa erosiaz lehendabizi, eta pixkanaka pixkanaka irudi eta elementu gehiago gehituaz joan ziren, dana batera ezingo litzateke oso garestiak bai- tira.

Hona hemen 1929an Florentino Portu Jaiotza eraiki- tzen hasteko erosi zuenaren faktura:

lik ekarritako gauzez eta batzutan erositako pertsonaia edo etxe berriekin lortu da. Jangelako mahai baten gainean hasi ziren eta gero han ez zenez oniegi geratzen tabernako txoko batera pasa zuten.

Mendira asko joaten den famili honek oso gustoko zituen zuhaitzen zainak, enbor zatiak... eta etxera eramaten zituzten aurkitutako aitxorrak, gero Jaiotzan mendixkak eta inguruak egiteko erabiltzen hasiko direnak. Batzuk urtetik urtera usteltzen badira ere besteak urtetan zehar etxean mantendu dira, itsasoak ekarritako enbor batek zortzi urte pasa ditu Txoriren etxean eta Zegamatik ekarritako besteak berriz, hamar. Aurten aurkitutako zuhaitza baten ipurdia bost zatitan moztuta ipini dute Belen berezi honetan. Goroldioa ere urtero berritzen den lana da.

Benetako ura dago Jaiotza honetan, arraiak bizirik dau-de, belar metak, trikuharria, basahuntzak bai eta benetako barakuiluak ere. Errota eta ura mugitzeko hasieran kotxe baten bateria erabiltzen zen baina argia jartzen hasi zirene-

tik sistema aldatu egin dute; egun bi bomba txikiak dauzkate erroten azpian.

Lan honetako arduradun etxeko guztiak dira, argiztapen lanetan lagun bat aritzen da baina azkenean etxeok egiten dituzte azken ikuituak.

Lan prozesoa: Lehenengo pausoa enbor, zain eta ardas-kak ipintzea da, gero txoko bat politak aurkitzen ditugun heinean argiztatu egiten dituzte. Lan handia du gero argiaren kable guztiak tapatzea.

Denbora dexente pasatzen dute Jaiotzaren lehenengo prestaketak hasten direnetik bukatu arte, mendian bakarrik, gauzak bilatzeko hiru edo lau egun galtzen dituzte, gero beste zenbait egun behar izaten dituzte ezin bait zaio Jaiotzari egun guztia dedikatu, taberna eta lau haurrek ematen duten lana handia da baita ere. Baina alperrikakoa izan ez dela erakartzen duen jendetzak adierazten du, espreski Jaiotza ikustera agertzen den jendea asko da.

N. A.

IRAGARKIAK

OLEARSO LIBURUDENDA

San Pedro kalea
HONDARRIBIA

Eguberri on !

55 urte egunkariak eta
liburuak saltzen

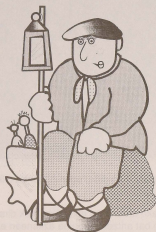
TXORRI

• MERENDEROA •

BONITOA PLANTXAN ETA MARMITAKOA
OLAGARROA OZPINETAN ETA GALIZIAR ERAN

Tel.: 64.01.38 - Farolan - HONDARRIBIA

BILABA, ABA ETA GABON GABA

HONDARRIBIKO
BILABA:
HELDU DUK
HOGEITALABA
JENTIL NAHIZ
KRISTABA
JAN GOGOTIK
BAKALLABA
TXANPAINAZ GOXA
ABA
BAPO IGARO
GABON
GABA

Artikulu honen gaia aurreneko hitza besterik ez da, *bilaba*, bigarrena lehenaren oihartzun soila dugu, eta, azkena, urte sasolari dagokiona eta artikulua orain argitaratzeko aitzaki-maltzakia. Lortuko ahal dugu bukatu orduko ertzetakoak bederen uztartzea!

Gaia, erudito nazkante bizantino horietakoa irudituko zaio askori eta aitor dezadan zinez ez dela teleincoko izarrerria bezain erakusgarria, bai, ordea, batxilergoan hamalau urtekoentzat irakasgarria, lehengo egunean zer diren denotazio eta konotazio direlakoak aipatu beharra egokitu zitzaigun geletan eta.

Azkar eta labor esanda, *denotazioa*, hitz baten lehen esanahi soila omen dugu, hiztegielako lehena. *Konotazioa*, berriz, hitz horri hitzun komunitate batek denboraren biazun itzasi dion kutsua, erabilera berezia, ona nahiz txarra, maitekorra zein bihurri pikarora. Horren arabera batzuek berehala esango dizute "harako hitzak gure herrian esanahi sexuala du ("adarra jo", adibidez), edota beste horrek politiko negatiboa ("hezur beltz", adibidez).

Maiz aski zailtasunak eta lanak egoten dira itzulpen gintzan, hitz baten ordain literalak bestelako konotazio desegokiak dituelako beste hizkuntzan; edota alderantziz, olerki baten hitzez hitzeko itzulpena oso gexa gerta daiteke, hotza, olerkiaren funtsezko hitzetan (batzuetan jenero aldaketa aski da) konotazio kulturalak edo sentipe-

nezkoak oso bestelakoak, agian kontrakoak, direlako.

Zenbaitetan, bigarren esanahi hori, konotazio hutsa zena, indartzuz joaten da, lehenari lekua kenduz, eta behin baino gehiagotan lehen hura ahaztu ere egiten da hitzun gizartearen.

Horretan ari ginela, *bilaba*-ren alpa-mena gertatu zen, Hondarribian oso erabilia dela eta. Gelako neska-mutil hondarribiar gehienon ustez —beraien erabileraz eta etxean ere galdetuta— "bihurria" edo esan nahi du, eta, noski, maitasunezko konotazio txeratsuz beti ere. Beratarrek, aldiz, adiera gaiztoagoa aurkitzen zioten. Bertan egin behar inkesta. Ez batzuek eta ez besteek, ordea, ez zekiten hitzaren lehen esanahiaren berririk. Bihoa, beraz, horretaz, Gabonetako artikulak.

Bilaba hitzaz dugun azken hari muturra, zuzen edo zeharka, latinezko **villanus* da. Hitza ez da agertzen latin idatzian, baina zalantzarik gabe mintzatuan egongo zen, mendebaleko hizkuntza erromantzeetan behintzat oso hedatua baita (P. vilão, G. villano, F. vilain, C. vilà, e.a.) baita ingelesez ere *villainous*, *villain*, e.a. Eta hitza, jakina, *villa*-tik (baserri, basetxe-tik) eratorria da. Beraz, *villanus* hitzak **baserriar**, **nekazari** esan nahi zuen. Gero, ordea, segur aski latinez ere, konotazio soziologiko makurrez erabiltzen hasi zen, *rusticus* hitza bezalaxe. *Urbanitas*, berriz, erromartasunaren, hiritartasuna, dotoreziaren sinonimoa zen. Eta, azkenean, mendebaleko hizkuntzetan,

bederen, soziologikoa ez ezik, konotazio moral txarra ere bereganatu zuen, gaizto, doilor, traidore edo adieraziz. Itxura berintsua duen *vilis* hitzak lagundu ote zuen horretan? Paperetan behintzat ez da horrelakorik aipatzen. Hondarribikoa nahiko goxatua da, beraz. Garbi bego, bestela ere, gaixtua, traidorea, e.a. maitasunezko edo adiskidetasunezko konotazioak ere erabiltzen direla nonahi.

Gaztelaniaz, euskalduna edo omen zen bat hasi zen *villano* hitza idatzian bederen erabiltzen, lehen testigantza Berceorena baita:

"Alzaron arzobispo un calonge lozano, era mucho sovervio e de seso liviano; quiso eguar al otro, fue en ello villano, por bien non gelo tovo el pueblo toledano."

(Mila., 67)

Berceok berak ere erabiltzen du hitzaren forma laburtua, *villán*, *can*-ekin erima eginez. Honek, nolabait, hitza Gabon Gabarekin lotzeko bidea ematen digu (eta bidenabar goiko izenburuarekiko zorra kitatzekoa), horren txikigarria, diminituboa, *villancico* baita erdaraz. *Villancico* "bilabatxoa" da, hots, baserriar txiki, *petit paysan*. "Gabon kanta" erdaraz lehenabizi *copla de villancico* omen zen, hau da, "bilabatxo kanta". Azkenean, kantaria ez baina kanta bera adieraztera igaro zen. Aldaketa semantiko hori ez da harrigarria. Nafarroatik hurbil ere, adibidez, Aragoien, *villán* hitza jakzi mota bat adieraztera igaro zela jakinarazten digu Corominasek, "hun *villán* de pan-yo negro, pora muller" (1397) eta "hun *billán* de mellinas bermellas" (1402) aipatzen dizkigularik.

Hitza esanahi soziologikoaz, noble ez zena ere adierazteko erabiltzen hasi zen, hots, aitonen edo aitoren seme (edo alaba) ez zena. "Hidalgo" ez zena. Hidalgo hitza dela eta, Oihenartek bere *Notitia utriusque Vasconiae*-n (1638) espainolek euskaldunei kopiatua dela dio: "*Hijo Daigo nobilem Hispani imitatione Vasconum dixerunt*". Dena den aspaldiko artikulubatean (1) Koldo Mitxelena bere desadostasun garbia erakutsi zuen bai kalkoaren etorkiaz, alderantziz delakoa, erderatik euskara igarora alegia, eta bai *aitoren seme* hitzaz ematen duen azalpenaz (*Ait' joren seme*). Oraingo galari

zuzenegi ez dagokionez ez dugu hemen horren zehaztasunik emango, nahiz edo behar duenak badu behean biziki gomendatzen dugun artikuluaen aipamena bertara zuzenean jo ahal izateko. Oihenartek berak *bilau(n)*, *kapare* eta *aitoren seme-ren arteko aldeak* alpatzen dizkigu atsoitizetan: "Ongui eguiten duenak bilaunari, bere onguia du esteialtzen, eta escarnio eguiten capareari. Celuy qui fait du bien au villain dissipe son bien-fait, & fait injure aux honnestes gens" ematen du 367. atsoitiza euskaraz eta frantsesez, eta jarraitzen du: "Kapare da bilaun estena, es eta xoil aitoren seme, bana bien arteko, Espagnan hidalgoa den besala." Pasarte honetan Mitxelena bere zalantza alpatzen du *kapare*-ri buruz, atsoitizetan konotazio soziala baino areago morala duelakoan (*honnête homme*) eta *bilau*n dela eta, hone-lai dio Mitxelena azpiko oharrean: "(...) es más simple suponer que *bilau*n, *billau(n)*, conservado tenazmente en algunas comarcas (Hondarrribian eta, noski) refleja en el valor peyorativo pero sin connotación alguna ya de estamento social la evolución semántica del término en los romances de origen (cf. *villano*, fr. *vilain*, etc.)" (2).

Euskal literaturan ere, *Orotaniko*-an, ikus dezakegunez, hasieratik eta euskalki guztietan erabili da hitz hau.

Leicarragak XVI. mendean "gu flacuo eta çuec sendo: çuec noble, eta gu *bilaun*" dakar (I Cor 4, 10); Oihenartek beste atsoitiz hau ere jasotzen digu: "*Bilaunaren* eskerra, pokerra" (aho ko-

rrokada, eruktuā). Isastiren errefracuetan: "Gorrotu *villau* uts. El odio, villana cosa" (TAV.3.3.3, 42). Larramendik (1690-1766) *Corografía*-n honelakoa dakar "Utzi, utzi, Gaztelaco hitzera choralda horri: mairu cutsu, judu quirats, beltz eta *billau* usai gueiegui dabil erri horietan" (Tellechea, 1969, 153 orr.). Eta Karaberezek, honelakoa: "Nic *billautzat* neucan, ta nere criadu servitziaren artean artuco eznuen, beguiratuko ere ezniñon: eta orañ añ di-chaz bete, ceruco Principeen artean onratua da: ta ni munduco canalla *billau* gucien artean, suzco cateaz lotua" (*Egercicio*ak II, 152), eta "Lurretic jaiquiconaz, mundu guciaren aurrean acusatua, juzgatua, ta condenatua izateco guizonic infame *billauenaquin*" (*Eg.* II, 143). —"Urde *billau*al —*Billa*ua, i aiz" esanarazi zien On Manuel Lekuonak *Eun dukat* antzerkiko pertsonaia biri.

Iparraldean *bilaun*, *bilau* eta *billau* aurkitzen dugularik, hego aldean *billau* dugu bakarrik. *Villanu(m)* edo *villano*-ren bokalarteko -n- hori gaitzea arras normala da euskaraz, *Lazkao* edo *Le-moltz* aipatu gabe hor ditugu *ahate* < *anate(m)*, *balea* < *balena(m)*, *koroo* < *corona(m)*, *lau* < *planu(m)*, *garau* < *granu(m)* eta gisa berean *artisan*, *saknistau*, *kristau*, *iskribau*, e.a.

Au diptongora iritsita, bestalde, (baita ao-tik datorren sekundarioa ere!), *aba* bihurtu ohi da Hondarrribian ondolik a duenean: (*ao*) *au* + *a* > *aua* > *awa* > *aba*: *kristaba*, *sankristaba*, *txautxaba*, *bakallaba*, *gaba* eta *aba* eta abar.

Beraz eta ezinbestez, *billau* + *a* > *billaba*. Eta horrela gelditzen da finkatua hitza, *aba* hori lexemakoa balitz bezala, hortaz, *billaba bat*, *billaba zerriya*, e.a. Era berean, *ábatik*, *ábako*, *lábatan*, *gábaro*, e.a. ditugu Hondarrribian.

Hau, Gipuzkoako eta Bizkaiko beste leku batzuetan ere gertatzen da. Jose Ignazio Gerriko Mutiloako erretoe segurarrik (1740-1824), esaterako, esaldi pare hau utzi zigan idatzita: "Jaungoicoaren Magestadearen aurrean cein ezerezac gueran: cein *billabac*, eta esquer gaiztocoak izan gueran" (I, 407); "Apostoluen oñac, eta batezere Judas bere saltzalle eta traidore *billavarenac* garbitzeraño" (II, 28).

Bukatzeko, Manterolak, argitaratu gabe, Bilintxen (1831-1876) paperen artean aurkitu zuen bertso izenburugabea emango dugu, Bilintx intsumiso eta objetore ez zenekoa, noski:

Penetan daramazkit
eguna ta gaba,
poz bat sentitu gabe,
au suerte *billabal*
Gosaritzat talua
eta bakallaba,
bazkaitan katillu bat
salda ta sei baba,
amalau jango eta
bi sardin afaldu,
batek ez luke obe
sartzia soldadu?

J. A. Letamendia

(1) L. MITCHELENA, "Aitonen, aitoren seme noble hidalgo", BAP, XXIV, 1go. 4.

(2) *ibid.* 8.

IRAGARKIAK

txantxangorri

San Pedro kalca, 27
Tel. 64.21.02
HONDARRIBIA

Taberna behean,
ohizko denda lehen pisuan

Zorionak
Hondarribitar
Guztioi

ERRETEGIA - JANTOKIA

OSTARTE

ONDO PASA!!!

Santiago Kalea, 73
Telefona: 64 10 38
HONDARRIBIA

BITXIKERIATAN DABILENA

PABLO ZAPIAIN ARROSTEGIKO BERRERAIKUNTZAN BURUBELARRI

Batek baino gehiagok faltan botako zuen Pablo Zapiain ihauterietako azken desfilean. Non sartu ote da urtero bere tramankuluekin harritzen gaituena? Ba, bere azkeneko proiektuan buru belarri sartua dabil azken ia bi urtetan. Arrostegi etxea berreraikitzen ari da, goitik behera, bere gustora eta beste norbaiten gustokoa izango denaren itxaropenarekin.

Zurdingeria, mekanikagintza, igeltsaritza eta lorantza ezagutuz, lan tresnekin, lanerako gogoarekin eta 74 urte ematen duten esperientziarekin Arrostegi sekulako itxura hartzen ari da. Lan hau ikusita erraz uler daiteke ihauterietako tramankuluak jostailuak besterik ez izatea Pablontzat.

Hondartzako dunetan ibiltzeko "todoterreno" bat; lambretta motorra, suspentsio gogor bat eta aurrera. Moto merke bat; txatarri batera joan, 5 Lambretta zahar erosi 1.000 duroekin eta listo. Itsasotik aize gogorra jotzen duenean jostatzeko aukera ere badago. Triziklo bat, bela bat jarri eta... ezinbestekoa da Udalaren baimena bat. Bestela, jostailuak etxean gelditu beharko du.

Genio bat ote da? da burura etortzen den galdera. Pablok berehala iraultzen du hipotesi hau. Tresnak, gogoa eta denbora izanda edozer gauza egin daiteke. Gauza guzti hauek niretzat egiten ditut, jolasteko, denbora pasatzeko. Hau egiten ez dago aspertzetik, gainera ez dut ibili behar adinaren atxakeak alpatzen edo gaztaroa gorlapatzen eta "batallitak" kontatzen. Gerra Zibilak 19 urterekin harrapatu nindun Madrilgo frontearen eta ezkerotik... Lurralde askotan ibili naiz eta nere maxima beti izan da ikusitakoa egitea, bestela egurra besterik ez duzu jasoko. 1941ean alturako arrantzan hasi

nintzen; Irlanda, Dakar, Terranova, Groenlandia... 20 urtetan zehar aritu naiz itsasoan lanean. Gero itsasontziak izan ditut Terranovan arrantzan baina uren jurisdikzioa zabáldu zenean dena saldu nuen. Duela 20 urte etxea erosi nuen, nire aitak eraikitakoa. Bertan ikus daiteke berak eraikitako eskailera eder bat. Lehenengo aldiz eskaini zidatenean fantasma besterik ez zen zitzaion falta. Hasiera batetan ez nuen eskaintza onartu, baina urte bat beranduago merkeago eskaini zidaten eta erosi egin nuen. Orain hiru etxebizitza prestatzen ari naiz. Bakofitza bere sarrerarekin, bere

garajearekin, terraza, logelak, bainu gelak, argia, ura eta dana bata bestea-rengandik berezita. Obra honetarako denetarik aprobetxatu dut eta emailza kalitatezko eraikuntza rustiko bat da. Derrboetan adibidez, beste inon aurkitu ez daitezkeen materialeak aurki daitezke. Materiale hauek lantzeko tresna, gogoa eta denbora behar da eta nik soberan ditut eta gainera oso gustora aritzen naiz. Egun batean hau, urrengoa beste hori eta aspertzetik naizenan edo "honda" galtzen dudanean beste zerbaitekin hasten naiz ilusioa berreskuratzeko. Irudimena erabili behar da.

▲ Tramankulu honekin egin zuen Pablo Zapiainek debuta ihauteritan. Horra hor Grand Prixeko garailea. Omenaldi 1908 eta 1910 urteen bitartean munduari bira eman zionari; 457.000 kilometro 87 lurralde zeharkatuz. Azpimarragarria, Hondarribitik Tolosara bidaiatzen ausartu zela Pablo, eta baita hango ihauteritan sekulako ikusmina sortu ere.

▲ Pablo Zapiainek hondartzan jolasteko egindako tramankulua. Hasiera batean mugitzeko aizea besterik behar ez zuela uste zuen. Atlantiar eta iparraldeko itsasotako hondartzetan pedaloak alokatzen dituzten bitartean, Hondarribiko Udalak galerazi egiten du horrelako jostailuekin hondartzan ibiltzea. Euripearrak ala inkisizio garaian oraindik?

◀ Txatarlegi batean bost Lambretta erosi zituen 5.000 pezetagatik, hauekin sidecar bat egin. Baliabide bat politikoen ilusioen parodia egiteko, Moncloarekin hitzegiteko telefono eta guzti. Nor ezkutatuko da pinguinoz moztortua eta XAVI AR izenaren aspian? Ihauteritan anonimatoa sakratuaren babespean dago.

▶ Gudek eta herrien arteko gatazkek Pablo Zapiainen irudimena esnatu zuten berriz ere. Horra sionistaz moztortua. Bere tramankulua erasorako prest. Misilak tamaina eta mota guztitakoak, gerra kimikoari aurre egiteko beharrezkoa den kareta, fusila ere bere eskubiko aldean. Mezua ez da falta, baina Palestinari buruzko adierazpen bat.

◀ Irudimena berriro ere irauliz. Beste urte batetan Grand Prix kotxe azkarrena zikoina bilakatu zen. Horra Pablo Zapiain kale nagusitik atera eta ziztu bizian desfilatzeke prest. Zikoinaren hegala eta lepoa miguu egiten ziren eta bere mezua ere dakar: "Vendo bebés buena raza. Soy el papi".

◀ Ez dakit zerk eragin zuen Pablaren Dakar-eko kostaldean arrantzan aritzeak. Moroz moztorturik dago oraingoan, txilaba, turbante, kif pipa eta guzti. Marokotik lasai bidaiatzeko, moto eder bat, aterkia itzala emateko eta eskupeta bizkarrean.

▶ Golkoko gudak eskeinitako aukera aprobetxatzea ez zitzaion pasa. Hona hemen iheskaria, bere txirrindan Felipitogandik ihes. Mozorroan barne eszenografia adierazgarri bat, bandera txuria, Saddam Hussein irrifartsu eta George Bush urjatua. Bere gainean ukazina den maxima: "Ala es grande".

Fernando Artola
" BORDARI "

Claudio Sagarzazu
" SATARKA "

1993ko BORDARI eta SATARKA LEHIAKETA

1993KO BORDARI IPUIN LEHIAKETAREN IRABAZLEAK

A MAILA

1. Saria.- Egilea: **Martxel Mariskal**
Lana: **GURE ARGAZKIA**
ERRE DUT
2. Saria.- Egilea: **Aitor Alegria**
Lana: **TEMPTATION**

B MAILA

1. Saria.- Egilea: **Aiora Arrizabalaga,**
Olatz Muñoz eta
Paula Bujanda
Lana: **ELUR**
2. Saria.- Egilea: **Ibai Zamora eta**
Aimar Mitxelena
Lana: **IKERTZAILE GAZTE**
BATEN LEHENENGO
KASUA

1993KO SATARKA OLERKI LEHIAKETAREN IRABAZLEAK

A MAILA

1. Saria.- Egilea: **Nikolas Arozena**
Errazkin
Lana: **ITZALAREN**
AITORMENAK
2. Saria.- Egilea: **Ernesto Villar**
Anzisar
Lana: **ZERBAIT UTZI, ZERBAIT**
IZAN ONDOREN

B MAILA

1. Saria.- Egilea: **Xabier Strubel**
Pastor
Lana: **BAZEN DENBORA BAT**
2. Saria.- Egilea: **Eneko Lekuona**
Artola
Lana: **TXANTXANGORRI**

"BORDARI" - A maila
1. Saria

GURE ARGAZKIA ERRE DUT

Nahiz eta sinboloetan bihurtu, gehien maite ditugun pertsonen irudi eta substituzio bezala erabili arren, objektuak objektuak baino ez dira, materia hotza, ez dute sufrizten, maitatzen ez dakite, gure zerbitzurako funtzioak betetzen dituzten elementu baliagarriak baino ez dira. Gehien estimatzen eta maitatzen ditugun objektuak, ia beti eta azken finean, hilik dauden pertsonak direla gertatzen da.

Ordu erdi bat ere ez da pasa zure giltza sorta itxasora bota dudanetik. Giltza guztiak batera berunezko harri koskor bat eratuko balute bezala hondoratu dira berehala. Azkar. Azkarregi. Oraindik ikus ditzaket zure behatz finak giltza sorta sostengatzen. Arestian, edo oraintxe bertan, gertatu izan balitz bezala gogora ditzaket, kotxe zahar honetan etxerako bidean bueltan noala, azken gau hartako zure hitzak: "Hemen uzten dizkizut nire giltza guztiak; benetan garrantzizkoa den ezer ezin da giltzaz ireki."

Gaua bakarrik ikusten zen. Leihotik begira eta gaua bakarrik. Gauak argiak pizteko eginak daude. Telebistan ere gaua zen zapping praktikatzen ari nintzen bitartean, nere

behatzak edo begiak zeintzuk ziren azkarragoak aproba egiten ari nintzenean. Ezin uka urduri nengoela, urduritasun lasaia zen dena den gau berezi hartan lagun egiten zidan dartada. Batek ezin jakin egoera berri baten aurrean nola jokatu paradax horretan murgildurik aurkitu arte. Erantzungailuan jasotako mezua berrentzun nuen datak buruan ondo sartuak nintuela baieztatzeko: "Ondoko herriko enparantzari begira dagoen kantoiko Amusette Jatetxea. Gaueko hamarrak." Ondoren, komentario gisa, erantzungailu automatikoekin hitz egitea ez zenuela batere gustoko esaten entzuten zen kasik ahaztuta nuen ahotsa hartan, eta nik, berrito, nere aurrean zinelakoan, bizitza modernoak bakarrik gaudela gogorarazteko intentzio gutziz eskutan jartzen dizkigula komunikazioarako tresnak ihardetsi nizun. Hirugarren entzumena batek ere zirrarra senti arazi zidan. Ez dut esango zure ahotsa erabat ahaztua nuenik bainan, egia da, urte batez soilik gutunez elkarren berri izan ondoren, belarritan muxu bat edo ebaketa zorrotz bat bezala sentitu nuela. Gutunez, hain zuzen ere, nekien dei harren arrazoiak, kanpotik ikusi izan ezkerio, edonork erabat irrazionaltzat joko luken ezohizko arrazoiak.

Berehala iritsi nintzen ondoko herriko plazara. Gaeuz dis-tantziak motzagoak dira. Bertan aparkatu nuen kotxea eta aldameneko taxistei sua eskatu nien, derrigorrezkoa den bezala, zigarrorik eskeini eta gauaren hotzataz hitz bi botzen nituela. Pauso txikitlan hurbildu nintzen jatetxe-arraino. Dagoeneko zu han zinen sarrerako barran sherry bat edaten. Hasera batean ez zenidan benetako pertsona iruditu, hau da, haragiz eta hezurrez osatutako izakia. Imajina, manikia zenirudien, irudi bat baino ez, tarteka ametsetan forma konkreturik gabeko edo forma aldakorreko agertzen zaizkigun pertsona edo animala edota pampina horiek bezalakoa. Buruak gauza gehiegi ikusten ditu, begiek, berriz, berehalakoa isladatu egiten dute soilik. "Gabon" ixil hura ahokatu zenuenean konturatu nintzen benetan han ginela biok une, txutuinguru eta sentimendu konkretu hartan. "Gabon" ni ere. Irripak bikoitza. Muxu bat. Ongi etorri apala baina sakona.

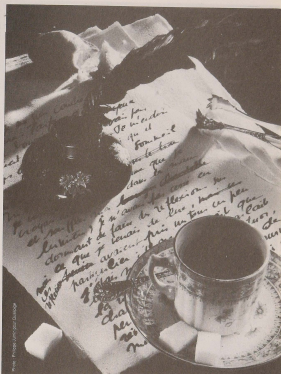
Txaketa eta neguroko txapel perutarra kendu zenitue-nean oharitu nintzen benetan erabat mehartu zenuela azke-neko urtean. Begi bistan zegoen bizitutako, igarotako, oraindik gauditugabeko zoritxarrak bere atzetikoa laga zue-la zure gorputzarengan. Azalak barnea isladatzen du. Hale-re, beti bezala, betidanik bezala, izugarri polita eta maitaga-rria agertzen zinen nere begi minduen aurrean. Oraindik ikusgai ziren zure buruaren egoera, eta nerea, gainontze-koen begien aurrean hain eskuraezina zena, berehala izan zen zurengandik nabaritu.

Afari arina eskatu genuen biok, ensalada eta arraina. Oraindik ez genituen mahaitresnak eskuartearen hartu era zorrotz-goxo hartan elkar begiratu ginenean. Tanta bi irris-latu ziren zure masaleetatik. "Etzula negarrik egin", esan ni-zun eztki, nik, dorpeki, negarraren beharrik ez nuela itxura egiten nuen bitartean. Zure gorputza zatika erortzen eta de-segiten ikus-sentitu nezakeen nere barneko begiekin; ikus-sentitu nola jadanik apenas inolako osotasun izpirik ez zuen zure izatearen atal bakoitza lurrera erortzen zen, ihes-ka, iheska, iheska. Gero, nik zure platerara begiratu nuen eta zuk nereara. Bakoitzean arrainhezur bat eta gogoz lau-z-kitutako limoi zatia.

Bazkalazkenik gabe ezin dela benetako afari bat bukatu eta izozki bana eskatu genuen. Hau ekartzen zuten bitar-tean Polaroid arrunt automatiko horietako bat atera zenuen jakako poltsikitik. Inolako erreparo edo lotsik gabe aldame-neko mahaian eserita zegoen bikote gazte harri guri argaz-ki bat ateratzea eskatu zenion. "No fastidies" esan nizun bainan berehala sorbaldala gainean ezarri zenidan besoa eta nik jarraian eskuz estuki heldu zintudan. Orduntxe, flashak begiak itsutu zizkigunean, hain zuzen ere, konturatu nintzen egia zela, benetazkoa zela, zure betirako agurra. Galtza ba-keraren gainetik, garai batean bezala, ipurdia geldi-geldi ikultzen zenidan bitartean, atzekaldeko eskuineko poltsi-koan sartu zenidan bi laino galdu haien kolorezko azken irudia.

"Izozkiak urtuko zaizkigu" eta antzekoak esaten direnean buruan ditugun beste ehundaka pentsamendu garrantzi-tsuagoak ixilarazten ari gara normalean. Golaratxo holtez mututu genituen bihotzeko mingainak.

Hilabeteak pasa izan nituen zuri deskantzatzeko, atse-den luze baze lasai hartzeko, zenbait zauri denborak bakarrik sendatzen dituela eta hantzeko tontakeriak telefonoz esa-ten. Alperrikan saiatu nintzen zu lasaitzen, alperrikan zure erorbidearen norabidea aldatu nahiean. Urtetan bizitzarekin

sinatzen joan zinen hitzarmen guztiak, bapatean, zure sina-durarik gabe agertzen ziren. Erabat pitzatutako altzari ahul batean bilakatu zinen. Bai, indarrik gabeko aulki batean, ametsik gabeko ohe batean, kaxoirik ez zuen armairu ba-tean... Eta hantxe nengoen ni zure gainean eseri ezinean, zure gauak berotu ezinean, zure barnea bete ezinean. Han-txe nengoen ni, beste arrainhezur bat, amorrut lau-z-kitutako beste limoi zati bat.

Garai batean borondate eta gura eza sistema fantastiko bat izan zitekeen zuretzako, eta neretzako ere, lagunarte berezi hura osatzen genuen ero guztientzako. Bainan or-duan edozein momentuan errealtitatea gauditzeke ez ge-nuen askoren beharrik. Egia esan, gehiengoaren aurrean desberdinak sentitzen ginela baino ez genuen adierazi nahi garai haietan gure itxurazko borondate ezarekin. Egite eta eze-gite guztiak erritual zabalago baten parte ziren, ziga-rrak era berezi batez piztea edota hilea estilo bitxietan moztuta eramatea bezala. Bakoitza bere biktima zen, eta horrek, zoriotsu ere egin diezaioke pertsona bati. Orain, al-diz, bizitzaren biktimak ginen, eta errealtitatea zen bizitza zelakoa, delakoa, eta goizaldean begiak zabalzerakoa de-sagertzen ez zen amesgaiztoa zen errealtitatea.

Ohizko kafetxoa hartu nuen nere nerbio-sistema susper-tzeko, abiaratzeko. Menta-poleo bat eskatu zenuen zuk. Edalontzia bereogia zegoen eta lehen zurrupadan ezipinak erre egin zenituen. Lepoa luzatu nuen nere espainez zu-reak bustitzeko, hoztutzeko, goxatzeko asmoarekin. Sine-zetazina iruditzen zitzaidan lehen aldiz aho bighu hura muxu-katu zuen mutila ni neu izatea. Zergaitik hautatu zenidan hainbeste irudi, esku, begi, mutil, gizontxo, gazte, gorputz, pertsonen artetik? Gure zergaitik, zergaitik!, une hartan laz-

tantzen ari nintzen gizaki bizi eta biziemaile hura bihurtu behar zuen arnasik gabeko gauza, elementu, ahutzeak objektu batean? Indibidualitatearen zutabeak indartzen dituzten jarrera eta erabaki zintzoak ez dira batere errazak izaten. Pertsonaren autonomia izan zen nik beti —hitzez ekinteaz baino gehiago— defendatu izan nuen, eta samina jasangaitza gertatzen bazitzaidan ere, ez zen momentua zuk hartutako erabakiaren aurrean berriro gaitzesle berekoa bezala agertzeko. Beti esan ohi zenuen, gaztetxoak ginenetik, "ez naiz heriotzaren beldur, denboraren beldur baizik", eta orain, inolaz aurreruki ezingo genuten egoera pentsaezin hartan, argi ta garbi ikusten nuen, ulertu ere esan beharko nuke, zure hitzen azken esanahia.

Bakoitza bere edalontzian gollaratxoarekin bueltaka ari zela, flashback batean murgildu ginen. Hain zen lasaigarria beti zurekin lehenaldiatz blagan aritzea. Hain zeuden lotuta geure iraganaldiak. Segurtasuna eta eziztasuna aurkitzen dugu, paradoxikoki, gure egunerokotasunean kasik inolako presentziarik ez duten sentimendu eta oroimenetan guretat beste pertsona batzatz bezala pentsatzerakoan. Izan ginen, eta izango garen edota izan ahalgo genuen, beste pertsona horrekin hobeto moldatzen gera egun eta errealtatean garen gizakiarekin baino.

Hauzo berean jaio eta hazitu ginen, ikastola berean hezitua izateaz ez ezik, ikasgela berean ikusten zuten elkar egunero gure gorputz eta burutxoak. Txokolatadak, etxerako lanak, jolasgarri majikoak, mantaletan jasotako mezu sekretuak, zuhaitzetan egindako txabolak, gona laukituak, galtza motzak, belauin zikinak, aita atunetan zeudela eta ordutegi gabeko udarak, lehen ikuituak bazter ezkutatuetan... dena amaitu eta gairiditua izan da; gairiditua izan al

da? Lehen zigarroak, lehen benetako borrokak, lehen larri jotzeak, lehen bizi-zapuzketak, bakartasunaren lehen kontzientziaketa mingarriak, lehen auto-isolamenduak, buruaren lehen bidai psikodelikoak, odolaren lehen daztamenak, betiereko lehen ausentziak, sozialgintzaren lehen lotura astunak... Dena amaitu eta gairiditua izan al da?

Bai, jolaskideak izateagatik, lehen konfidentziak medio, lagun minak izatera pasa ginen, ondoren gure gorputzer deia sumatu, onartu, eta efektua amore bihurtu zen desioaren eskutik. Bidebanatzea iritsi zen arte. Halere, inork ezek, ez zuen gure urrezko adiskidetasuna etendu eta, zure ezkontzaren bigarren urtehurrena bete berria zela, bosturtero antolatzen zen ikasgarrietan elkar ibilitakoan afari hark egokitu zuen bloi maitale bihurtzeko behar genuen bidea. Eta horrelaxe jarraitu ere, bizi bikoitzak bizitzen, istripu alu batean herioak zure senarra eta haurra eraman zituen arte.

Dagoeneko hutsik bazegoen ere, azken zurrupada bat eman zenion menta-poleoari. Zigarro bat piztu zenuen ezkondu zinenean oparitu nizun zippoarekin (orijinaltasunik falta izan zait beti ere erregaliak egiterako orduan). Begiratu izan ez banuen bezala itxuratzen saiatu nintzen bainan konturatu egin zinen zure eskuen dardarataz konturatu nintzela. Jainkoa! Ezin nuen sinetsi bizitzen ari nintzena. Nola begiratu azken aldiz begiratzen ari zaizun pertsonari?

Larunbata gaua izan arren ez zinen apailatu. Aski ondo gogoratzen naiz garai batean zein gustoko zenuen ilea apaintzea eta tintatzea ere, erotzen ninduen begiko marra beltza pintatzea eta lepoa, eskumuturrak zein txonkatilak idunekoz eta eskuturrez inguratzea. Ezpainak oso gutxitan pintatzen zenituen, eta egiten bazenuen, ezusteko koloreekin izaten zen ia beti. Itxuraz ustegabeen harapatzea benetaz gustatzen zitzaizun. Pentsamendu horietan galduta, min egiten zidan orain zure aurpegiaren zurbiltasunak, egiazko min garraztua sentitzen nuen bamean sortarazten zenizkidan kolorez betetako oroimenak zirela eta.

Lehenik ere ikusia nuen, dena den, zure zurbiltasuna. Ostiral bateko ilunabar batean izan zen. Lanetik alera ondoren hilerria hurbildu nintzen batzuetan izpirtuekin hitz egitea beharrezkoa bait da bizidunekin hitz egiten ikasteko. Bizpahiru pertsona baino ez zeuden bertan, beraien artean, lore gorri sorta bati besarkatua, zu. Berehala etorri zitzaidan burura garai zoriontsuetan zein gustoko zenuen loreen lengualatz aritzea, eta, arrats beheara hartan, esanahi tristeez betetako lore bat bezala ikus-imakinatu zintudan; erro-errotik inolako artezirik eta konturik gabe moztu duten lorea bezala, ez lurrik ez zainik ez duen lorea bezala, euria eta eguzkiaren desioa eta beharra ohostu dioten lore lehorrak bezala. Eta hilerria, ostondo neutro hori, harritzko lorategi-jelatu batean bilakatu zen nere begietan. Zuk ni ikusi aurretik buelta eman eta buru-makur aldendu nintzen. Halere, poztu nintzen benetan, urrutitik izan bazen ere, zu ikusteaz, ez nuen nahi inolaz ere, ordea, zuk ni ikustea. Egoera konkretu batzuetarako oraindik koldarregia naizela edota ez naigola prestatuta suposatzen dut.

Erdi Aroko gertari ausarti baten antzera hartu zenuen zure erabakia. Zu zeuk erabaki zenuen, zure bizitzaren zentzua eta zure izatearen mezua benetan borrobildu, noiz eta nola aldendu arrainhezur eta lauzkitutako limoiak bidetik. Hala gerta izatea mila bider madarikatu izan badut ere, zuk bai jakin izan zenuela beste inork ez bezala zure bihotzare-

kin kontsekuentea izaten. "Biziltza bera bidaia bada, bidaia da ere heriotza, eta, bi kasutan, benetako ibiltariak bagera, bakoitzak erabaki behar du bidaiaaren norabidea eta helburua", zenion igorri zenidan azken gutunak. Ba al zenekien orain dela gutxi arte bere buruaz beste egiten zuena ez zutela besteekin batera hilerria lurperatzen? Beldurtia da oso, duarik ez, eratu dugun gizarte itsu hau.

Afaria ordaindu genuen (hortan ere zure %50-aren filosofiarari eutsiz, ez zenidan niri bakarrik ordaintzen utzi) eta handik ateratzerakoan hostal batera joatea iradoki zenidan.

Motza izan zen gaua, luzeak ixiluneak. "Egizu lo lasai eguardirarte nere laztana" esan ondoren jaka eta txapel peruarra jantzi eta malkoak jario zenituela, atea itxi aurretik, humoretsu, heriotza berari bizia emanaz, "gaur gauean amodioa egin dugunik elozula inori esan; izan gaitetzen betirako benetako maitaleak."

Ezin izandu nuen erantzun. "Hau izango da gure sekreturik sekretuena" edo antzerako zerbaitekin ihardetsi nahi izan nizun bainan ez nuen indarrik izan. Maindireak txikitu nituen, komunean eskuak eta bularra zauritu, ur gorritz bete nuen bainontzia eta bertan burua hogeit bat bider sartu oxigenoaren ezak daraman egoera galdu horretara iritsi nintzen arte. Atea joka noizbait eguardia heldu zen ere eta ohe ondoko mahai txikiaren gainean aiposean laga zenuen giltza-sorta poltsikoan sartu nuen.

Ordu erdia baino ez da pasa —edo gehiago?—, zure giltza sorta itxasora bota dudaretik. Hala da, arrazoa zenuen hortan ere, benetan garrantzizkoa den ezer ezin da giltzaz ireki. Eta bueltan noa, inolako presarik gabe, etxerako bidean kotxe zahar honetan. Semaforoak koloreak eta hauen esanahiak ikus-irakurtzen ditut, kale eta bideen izek eta zenbakiak ikus-irakurtzen ditut. Barregarria gertatzen zait ziutatearen esanahirik gabeko esanahien, —zenbaki, izen, kolore, horma, aurpegi eta irudien— espaziorik

gabeko dantza. Leihatila jaltsi eta zure izena oihukatzen dut. Eta jarraitzen dut, jarraitzen du kotxea eskuineko karrietatik, galtzaileen karrietatik, poliki poliki etxeruntz. Beharbada beste pertsona batean berraragitu zarelaren ideia bururatzen zait, baliteke ere orain zuk beste sexu bat edukitzea eta, horrela bada, inoiz gehiago ezingo dugu amodioa egin. Tristezia. Tristura. Baliteke ere inoiz ikusteko aukerarik izango ez dudana urrutiko animali arraro horietako batean berraragitu izatea. Ez dakit ba, kanguru australiar batean edota Afrika gurutzen duten ñu iletsu batean. Eta nik zure

argazkia baino ez dut orain zure giltzak bota ditudala. Polairid kaxkar batekin ateratako argazkia. Tristura, tristezia bien aurpegian. Egia esan, nahiago zaitut saltoka dabilen edota lasterketa ero batean dohan ñu bat bezala imajinatu. Zertarako paperezko argazki hotzak denbora ezin bada gelditu? Bai, denborari zenion beldurra.

Gehien estimatzen eta maitatzen ditugun objektuak, ia beti eta azken finean, hilik dauden pertsonak direla gertatzen da. Eta zu Australian saltoka dabilen kangurua, Afrikan lasterketa geldiezinaren dohan ñua edo nere aldamenean kotxea gidatzen ari den pertsona zera. Nahiz eta kontestagailu-automatikoarekin hitz egitea ez gustoko izan, dei lezaidazu hauetako edozein egunetan.

Martxel Mariskal

**"BORDARI" - A maila
2. Saria**

TEMPTATION

Oh Temptation, egizu behingoz, akaba nazazu behin betirakoz, ez zait gehiago sentitu nahi debekuaren seme zaren hori. Atea ireki nizun egun hori madarikatzen dut, nire gorputzeko atal guztien jabe egin ondoren nire bururaino iritsi bait zinen.

Gizakia izaki arrazoidun bat bihurtzen zen bitartean, berekin batera, bere ahuleziak ere garatzen joan ziren. Gizakia bera ez zen horretaz jabetzen eta denboraren menpe, ahulezi hoiak, aintzak boteretsuak eta indartsuak bihurtu ziren; gizakia berriz, beti bezain ahula ziharduen. Eta oraindik ere ahulezi hoiak kontzientzi minimoa du gizakiak, soilik beranduegi denean, ahuleziengandik behin eta berriz erasotua izan denean eta erabat galduta dagoenean, hoiak kontzientzia hartzen du. Nire istorioa horren adibide garbia da. Zergaitik Temptation, zergaitik?

Batzutan hotz gehienetan bero, amak bidalitako mandatuetatik sobratu den dirua hartzeko pentsatzen ari den haurraren berreroa zara, edo txakur bati ostikada bat emateko gogoia duen gaztearen berreroa, maitemindurik dagoen poeta gaztearen berreroa, etxetik alde egin duen neskatza jipoituaren berreroa, tximinoa duen drogazalearen berreroa,

bere buruaz beste egin nahi duen eskalearen berreroa, asilotik alde egitekotan dagoen agurearen berreroa zara ene Temptation. Baina ni ez nintzen horrelako ondo gogoratzen dut. Bizitzari gauza bakarra eskatzen nion, oinarritzko gauza bera: Zoriontasuna. Bizitzak maite ninduenek, gogokoa ninduenek, zoriontasuna nuen. Banku bateko edozein langile bezala, nire lanaz arto nintzen. Bizitzan egin daitezken gauza asko eginak nituen garai hartarako: politika, bidaiak, literatura egin eta irakurri (beno, orain ere zertxobait egiten dut, baina ezer serioa)... Eta orain hemen nago, medikoen joan-etorriekekin zigortua. Ohe txiki bat bere mesanotxiarekin, lorategi batera ematen duen leiho txiki bat eta paretara txuritxuriak disimulatzeke Moneten zenbait koadroen imitazio batzu dira nere gelako dekorazio guztia. Egunen batean, Moneten paisai berde nazkarri hauek hautsi eta leihotik botako ditut.

Gogoratzen al duzu ezagutu genuen eguna, ene Temptation? Nik bai, nire zoritxarra hasi zen eguna izan zelako. Ez dut sekulan ere ahantziko.

5. etorbideko hotz hezearen argipean zinen zu ezagutu zintudan egunean. Gizon bat zegoen, ziur ezagutu ere ez

zenutela egiten, baina lan, zer ondo egin zenuten lan ni erakartzeko. Apostu egiteko, dirua irabaztea erraza zela behin eta berriz errepikatzen zuen gizon horrek astiro. Eta zu, bere ondoan, zure begirada esperantzagariarekin jokatzena bultzatzen ninduzun. Itotzen hasita nintzen, ezin nuen atzera jo, ezintasuna sentitzen nuen eta ez nuen ausnartzeko ez betarik ez askatasunik. Tentazioaren berotasuna sentitu nuen lehenengoz nere bizitza osoan; suaren berotasunaren antzekoa da, baina honek berehala erretzen zaituen bitartean, bestea, tentazioaren berotasuna alegia, astiro-astiro erretzen zaitu.

Ez nuen diru asko galdu baina hori ez zen garrantzitsuen; garrantzitsuen zera izan zen: zuk, nahi izan zenuena egin zenidala, ni, haizeak bortizki daraman hostoaren pareko, ahula eta norabiderik gabe sentitu nintzelarik.

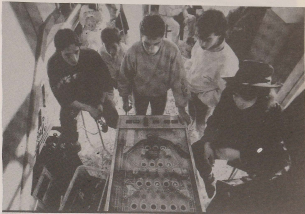
Edozein asteko egunean bezala, gaua telebista ikusten jardun nuen, baina egun horretan ezin izan nuen telebistan harreta ipini. Arraroa sentitzen nintzen ez bait nuen inoiz arratsalde horretan sentitu nuena inoiz ere sentitu. Kontrola galdu nuen. Ohartu gabe, nire amaiera izango zenaren hasapenetan nintzen.

Lehenengoaren atzetik bigarrena dator beti, niri ere horrela egokitu zitzaizkidan, horretan ere poliki-poliki joan zinen. Zergaitik Temptation, zergaitik niri?

Ezagutu zintudan egun horretatik astera edo, lanetik etxera nindoanean, makina txanponjalez beteriko denda antzeko bat ikusi nuen. Lehen aldia zen denda horri harreta ipintzen niola lau urtetan. Oraindik damu naiz han sartu izanaz. Han zeuden guztiak, makinak soinu eta argiengatikitsu, tabakoaren ondorioz sortutako ke-laino baten azpian. Giro horretan ez nintzen ondo sentitzen, baina zerbaitek erakartzen ninduen hango jendearen izerdian begiratzeko gelditu nintzen. Makinak ederrak ziren arren, jendearen sufrimendu, desesperazio eta damutuen aurpegiak erakargarriagoak ziren. Bapatean, nire aurrean zegoen emakume batek jokatzeari utzi zion. Dena galdu zuen, burumakur ateratzen zen dendatik behin eta berriz galtzaile izan denaren antzera. Orduan ni, instintibuki, nire poltsikora eraman nuen nire eskua txanpon bat topatzeko asmotan; bakarra nuen, beraz "asko galtzerik ez dut" pentsatuz txanpona makinarentz zuzendu nuen. Irabazle suertatu nintzenean ezin nuen sinetsi ere egin, eta makina beroa zegoela pentsatuz irabazi nuen gutzia bota nuen. Haragiari ekiten dion putrea bezala, erasotzen hasi ninduzun berriro ere. Beroa, hazkurrea eta izerdia, denak batera sentitzen nituen. Momentu horretan nor nintzen galdetu izan balidate, seguruenik erantzuten ez nuen jakingo. Makinak fruituen morroi nintzen une horretan, lurreko moketan zeuden zigarroen antzera sentitzen nintzen. Jokatzeari utzi behar niola banekien baina ezin nuen, nire bizitza gutzia hor balego bezala azken amasa makinarekin jokatzeko prest nintzen. Arratsalde osoa pasatu nuen han sartuta, eta ateratzen zenean "bere izate gutzia jokatuko luketen hoietako bat"—horrela definitzen nituen nik lehenago—bihurtu nintzen.

Atea ireki nizun egun hori beti madarikatuko du. Askotan, dena bukatu daitekelaogan, oihuka hasten naiz, zenbat eta indartsuago hobeto dela pentsatuz. Baina ez, zu guzti hori baino indartsuagoa zara ene Temptation. "Bizitza arrazoi guztien gainetik" diote hortik baina hori bizitzaren ilusioa galdutenean bere burua konbentzitzeko bide txar bat besterik ez dela pentsatzen dut. Bizitza amaiturik dagoenean ezin duzu deus ere egin eta hori onartu behar da.

Bigarrenaren atzetik hirugarrena dator beti. Betidanik izan nituen apostuak gogoko; apostu txikiak egiten nituen, banekien jakin ere, ez nuela inoiz irabaziko—guzti hori aldatu da zu ezagutu zintudanetik—baina bazuen bere emozioa. Orain ez ordea.

Jadanik diru mordo bat xahutu nuen jokoaren erruz. Beraz bi aukera nituen; bata, apostutan nuen diru gutzia jokatzea—ez irabaztekoan suizidioa bezala izango litzatekeen—, eta bestea bankutik gutxinaka diru pixka bat hartzen—lapurtzea esatea gehiegi deritzot—joatea.

Garai hartarako ez nintzen kaletik abesten joaten den gazte hoietako bat. Gau oro telebistaren aurrean pasatzen nituen bertan eskaintzen dituzten programa txarrak—baina zeinetan diru asko irabaz dezakezun—ikusten. Askotan ez nion telebistari begiratzeko, soilik, nere bizitza zenbat aldatu zen pentsatzen aritzen nintzen.

Desesperazioaren morroi, bankutik dirua hartzen hasi nintzen. Banekien ez zela ondo aterako, noiz edo noiz harapatuko nindutela, baina espero nuen baino gehiago iraun zuen horrek. Bitartean, ni diruarekin gustora sentitzen nintzen; ni eta dirua, biak batera gaueko ixiltasunarekin. Eroa ezta? ba horreraino eraman nindun Temptationek.

Bi urtetarako kondena ipini zidaten, urte batean kanpo egongo nintzelarik. Otsailaren 15-ean eramana izan nintzen espetxera, ondo gogoratzen dut, elur bustia ari zuen egun bat zen. Gogoratzen al duzu ene Temptation?

Egunak luze eta gauak ere luzeagoak egiten zitzaizkidan. Jasan ezina zen hura, bueltaka alde batetik bestera, inoren bisitarik gabe, indarrik gabe. Zu zinen nere denbora pasa bakarra, zurekin gogoratzen nintzen gau eta egun, goiz eta arratsalde; zu nire borroka.

Hiru, lau, bost hilabete pasa ziren, baina handik aurrera, gehiago jasan ezingo nuela buruan sartu zitzaizkidan. Depresio batek jota, nire buruaz beste egitea pentsatu nuen. Zuk, ene Temptation, "zoraturko zarena, ez duzula hemen beste zazpi hilebete jasango esan eta suizidatzeko esaten zenidan. Eta orain hemen nago, zoroetxe batean zure aholkuak jarraitzeagatik. Gartzelan egongo banintz bezala nago, berriz gartzelan ez nituen Moneten koadroak. Nire bizitza hemen pasatuko dudala uste dut, medikoak ez bait dira konfartzen zu zarena daukadan gutzia ene Temptation.

"BORDARI" - B maila
1. Saria

ELUR

Kanadako herri txiki batean, Fort Vermilion-en hain zuzen ere, aitona-amona batzuk bizi ziren. Herri horren ondotik Peace ibaia pasatzen da eta Athabasca aintziraren bukatu zen. Herri txiki hau 400 m. eta 200 m. arteko altueran dago. Hemen, Urtarrilean, tenperatura oso hotzak dauke: -10 gradu ingurukoa. Uztailean, berriz, ez da 10 gradutik igotzen. Kanadako alde honetan ez da jende askorik bizi, gehiengoak Estatu Batuan mugen inguruan bizi da.

Aitona-amona hauek haurrak asko atsegin zituzten. Baina ezin izan zuten haurrik izan, gaztetan andreak ez bait zuen obulu nahikorik. Abelinari jostea asko atsegin zitzaion, berak janari oso onak eta denen gustokoak egiten zituen amona horietako bat zen. Bai, badakizu,... kroketak, paella, pastelak...

Abelinak ez zituen janari goxoak bakarrik egiten, oso ederra zen. Gaztetan Miss Kanada izana zen, eta egun ere bere edertasuna oso ondo kontserbatzen ere badaki. Bere ilea, gaztetan hori-horia zen hura, poliki-poliki, txuriz estaltzen joan zaio, elurrak soroak estaltzen dituen bezalaxe. Ez zen hori bere edertasun arrasto bakarra, bere begi urdine-

tan itsasoa eta zerua elkartzen den tokia ikus genezake. Bere betile beltz horiek, lehen aipaturiko begi urdinetan zebiltzan igeri egiten, arrain beltzak itsasoan bezala. Bere gorputza oso liraina zen.

Aitonak, berriz, tripa haundi eta ile grisa, galtzak beti eroriak eta egunero, Abelinak egindako jertse lodia eta bero bat eramaten du soinean. Haurrak asko atsegin ditu, Abelinak bezala, eguraldi hotza egiten duenean, berak etxera gonbidatu eta sutondoan ipuin eta kondairak kontatzen dizkie, Abelinak gailleta eta jaki goxoak ematen dizkien bitartean. Abelinak jertse bat egiten hasten zenean beti negargurea sortzen zitzaion, jertse hori inoiz ez zuelako bere haurrak jantziko.

1978. urteko abenduaren 24-ean auzoko ume txiki guztiak Abelinaren etxe pareko iturri horren ondoan elurrezko panpin haundi bat egiten ari ziren. Haur bakoitzak bai sudur nahiz begi ipintzen zion, eta ondoren panpinaren inguruan dantza egiten hasten ziren. Nahiz eta pena handia sentitu, eduki arratseko hamabietan haur guztiak etxera itzuli behar zutelako eta elurrezko panpina bakarrik geratu

zen iturri zahar horren ondoan. Abelina momentu horretan, txoriei janaria ematera irten zen etxetik eta panpina eder hori ikustean harekin hitz egiten hasi zen.

—Ai! zein ederra zaren panpin hori! ba al dakizu neska eder baten itxura duzula? niri betidanik gustatzen izan zaizkit haurrak baina ezin izan dut izan. Zu bezalako haur bat nahiko nuke.

Pena handiz Abelina negarrez hasi zen eta bere malloak elurrezko panpinaren gainean erori ziren. Abelinak panpina mugitzen ari zela ikusi zuen, hasieran bere irudimena zela uste zuen, baina panpin hori benetan mugitu zen. Momentu horretan elurrezko panpina urtzen joan zen, eta neska ile beltz zoragarri bat irten zen bertatik. Abelina harriturik geratu eta aitona Bautistari deitu egin zion etortzeko esanez.

Horrela deskribatuko nuke neska zoragarri hori: ile beltz, luze eta dizdiratsua, kiskurra barakuiluaren antzera; begi urdin irtenak zituen, Abelinaren berdin berdinak. Abelinak bere umea zela uste zuen, antza handia zuelako. Bere gorputza oso liraina zen baina bere ezpainak moratuak zeuden hotzarengatik, Abelinak neska hura hartu eta etxera sartu zuen. Sutondoan jarri eta tapaki goxo bat ezarri zion gainean. Abelinak, neska sutondoan zegoen bitartean jertsea bukatzen hasi zen eta bukatu zuenerako neskari ipini zion. Abelina, Bautista eta neska sutondoan elkartu eta neskari bere bizitzari buruz galderak egiten hasi zitzaizkion ez bait zekiten ezer berari buruz.

—Nola duzu izena? —Abelinak—.

—Nik ez dut izenik! Nahi baduzue zuek ipin diezadakezue.

—Ez dakit ze izen... Bautista.

—Badakit! elurrezko panpin batengatik sortua zarenez Elur deituko dizugu, gustatzen zaizu?

—Bai, izen polita da, asko gustatzen zait —Elur—.

—Nondik zatot? oso arraroa da eta guretzat neska bat elurrezko panpin batengatik irleten ikustea?

—Bai arrazoi duzu, ni Jainkoak bidaltako opari bat naiz, Jainkoak zuen mezuja jaso zuelako bidali nau.

—Joango al gara afaltzera? —Abelinak—.

—Bai noski baina nik egingo dut afaria. —dio Elurrek.

Denak afaltzera joan ziren eta Elurrek egindako afari goxoa dastatu zuten. Bautistak bere ipuinetako bat kontatu zuen tximiniaren ondoan, hirurak Abelinak egindako maindire baten azpian sartu ziren.

Ohean, Abelina eta Bautistak ezin zuten lo egin, ez bait zen gauza normala. "Nola gerta zitekeen hura?" galdetzen zioten bere buruari. Bautistak zein Abelinak, ezin zuten gertatutakoa sinetsi, baina hurrengo goizean neska sukaldean esne beroa eta galletak jaten ari zela ikusterakoan egia zela ohartu zen. Bi agureak oso konten zeuden beraien etxean haur bat edukitzeaz. Auzoko lagun guztiekin nahiko ondo konpontzen zen. Bazegoen oso lotsatia zen mutil bat baina horrek ere ondo pasatzen zuen Elurrekin. Oso neska dibertigarria zen, gainera bere lagunak gurasoak ere ondo pasatzen zuten bere bixte eta asmakizunekin. Abelinak gau guztietan otoitz egiten zion, Jainkoari, opari horrengatik eskerrak emanez.

Inor ez zen konturatzen udaberria gerturatzen ari zela laister, Elurrek, joan behar zuela. Beti iristen da joateko ordua, eta Elurren ordua laister iritsiko zen. Gabonak eta erregeak ere iritsi ziren eta Elurrek Abelina eta Bautistarengandik opari asko jaso zituen. Azkenean Martxoaren 19-a iritsi zen eta Elurrek jainkoarengandik mezu bat jaso zuen. Mezu horrek esaten zuen:

"Elur maitea, Abelinak eta Bautistak eduki dute nahi zuten oparia Martxoaren 21-ean goizeko zazpiretan kanpora irtengo zara eta eguzkia jaiotzen zu urtu egingo zara eta niregana etorriko zara berriz."

Martxoaren 21-ean Elurrek lehenengo gauean egindako afari berdina prestatu zuen agurtzeko. Elurrek ez zuen joan nahi oso ondo bizi zelako agureekin. Abelinak tristetasun bat sumatu zuen Elurren aurpegian eta ea zer zuen galdetu zion. Elurrek ez zion ezer erantzun. Neska oheratu zenean negu hartan bizitutako gauzak gogoratzen hasi zen. Nola Bautistak erakusten zion egurra moztzen, edo bere istorioak kontatzen zizkionean; eta Abelinak josten erakusten zionean edo gazta, pastelak eta jaki goxoak egiten zizkionean. Elurrek ez zuen etxe hartatik joan nahi baina beti iristen da alde egiteko momentua eta zazpirak zirenean, Elur kanpora irten zen eguzki bete batean Elur haur zoragarria iturri ondoan jarri eta urtu egin zen poliki-poliki.

Goiz horretan bertan, Abelina jeiki zenean, Elur falta zela ikusi zuen eta bere gelan sartu zenean bere mahai arrosean, eskutitz bat ikusi zuen. Elurrek idatzitako eskutitz bat zen. Abelinak hura irakurri zuenean lurrera erori zen. Hau jartzten zuen:

"Abelina:

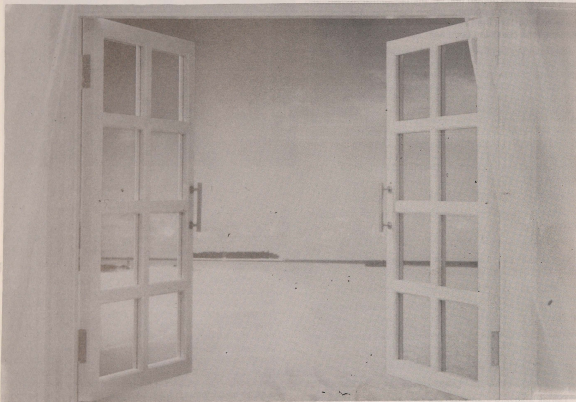
Goizeko zazpiretan joan behar izan dut, eguzkiak urtu nau eta Jainkoarengana abiatuko naiz berrit. Baina ez kezkatu negu guztietan aurkituko nauzue, eta nirekin hitz egin nahi baduzue arratseko hamabietan iturri ondoan eseri, ezker aldean, eta iturrian, nere irudia isladatua ikusiko duzue. Beno agur!"

Abelinak pena handia hartu zuen, baina Elurrek esan zion egiten zuen egunerok. Handik urte batetara, neguan, Elur berriz aurkitu zuten. Abelinak orain jertseak josten dituztenean beti bukatzen ditu badakielako norbaitek jantziko duela eta. Hau Kanadako Fort Vermilion herrian gertatu zen istorio bat da, eta hori ikusi duen jendeak egia dela adierazi digute.

Aiora Arrizabalaga, Olatz Muñoz, Paula Bujanda

**"BORDARI" – B maila
2. Saria**

IKERTZAILE GAZTE BATEN 1. KASUA

Behinola, Aia izeneko herri txikian, bi mutil gazte eta beraien txakur leiala bizi ziren. Mutil gazte haietako batek Julen zuen izena eta besteak Joanes.

Bietako mutilik bizi eta arriskatuena, Julen zen. Detektibeen odola zuen, birraitonatik hasita bere aitaganaino detektibeak izan bait ziren, eta berak jarraituko zien. Aurrez, oso ederra zen: ile arrea, begi urdinak eta sudur zapala zuen. Bere lagun on Joanesen pentsakera eta eritzi guztiz kontrakoa edo alderantzizkoak zituen gehienetan.

Joanes zen Julenen lagunik handi eta hoberena, eta jasaitasuna eta patxara maite zuen bere lagun Julenek ez bezala. Joanes, hitz batean esanda, beltza zen. Ite beltz eta begi handi ederrak zituen. Baita ile arreko euskal artzain txakur bat ere, Guau deiturikoa. Guauk orain bi urte ditu. Hamabi urte bete zituenean oparitu zioten txakurra bere gurasoak. Zarautzen dagoen Eroski bateko zuzendariak dira, eta diru asko daukatenez bere urtebetetzean moto bat erosi zioten.

Ekainaren hogeitazortzian Julenen urtebetzean, hau go-go händiz jeiki zen ohetik, jantzi eta sukaldara iritsi zenean,

moto bat ikusi zuen. Ea norentzat zen galdetu zuen, eta bere aitak beretzat zela erantzun zuenean, eskerrak eman, motoaren gainera jauzi egin, bere amak etxe kanpoko atea ireki eta abiada bizian joan zen bere lagun minaren bila.

Joanes etxetik irteten ari zenean iritsi zen Julen bere moto berriarekin.

—Zurea al da moto eder hori?

—Bai, nerea da. Gustatzen al zaizu?

—Bai, eta asko gainera, nirea baino ederrago da. Orainxe nindoan zure etxera zorionak ematera.

—Eskerrik asko. Joango al gara zu, Guau eta hirurok belardi hartara futboleant jolastera?

—Bai, baina itxaron pixkat, motoa eta baloiaren bila noa eta.

Joanesek baloia hartu ondoren, motoz belardira joan eta futboleant jolasten hasi ziren.

—Hartzu Julen!!!

—Ongi Joanes!! Hartzu, Guau!!

—Guau, guau, guau!!!

Joanesez Guauri baloia kendu, ostikada indartsu bat eman eta ondoko etxeke teilatura bota zuen baloia bertan geldituz.

—Aiba!!! Zer egin dezakegu orain? —esan zuen Julenek.

—Badakit, pareta hartan dagoen eskilara hartu eta teilatura igoko gara baloia hartzera —erantzun zion Joanesez.

Eskilara hartu, paretan utzi eta gutxi gora behera, eskilararen erdian zeudenean, etxe hartako leihotik bi gizon ikusi zituzten burrukan. Batak esan zion besteari:

—Zergatik oheratu zara nire emaztearekin? —Ukabilkada bat ematen zion bitartean.

—Ez, ez ni ez naiz zure emaztearekin oheratu!! Ez nazu jo!!! Mesedez ez jo!!! —Eta beste ukabilkada bat hartu zuen.

Bi mutilek, badaezbada ere, handik alde egin zuten baloia hartzera. Segituan jaitsi eta gizon bat leihotik aidean ikusi zuten lurrera erortzen. Bi, gazteak harriturik motoekin aurreko aldera joan ziren eta han beste gizona ikusi zuten auto batera sartzen; orduan, Julen, bitan pentsatu gabe jarraitu hasi zitzaion eta nahiz eta Joanesez gogorik ez jarraitu egin zion, Hernanira iritsi arte.

Han, bere etxeraino segitu, eta helbidea apuntatu zuten: Ereñozu auzoa, hogelamaseigarren etxea. Hori egin ondoren poliziairengana joan ziren denuntzia bat aurkeztzera.

Komisaldegiko poliziek ez zioten hitz bakar bat ere sinistut. Bi mutiak oso haserreturik, motoak hartu eta etxerantz abiatu ziren han zerbait pentsatzekotan. Etxera heldu zirenean Julenek Joanesez bere gurasoei ezer ez kontatzeko esan zion, kontatuz gero, motoa kenduko ziotela eta hurrengo egunean ezingo lukela kasua inbestigatzera joan.

Julenek, ez zuen begirik itxi gau osoan, kasua nola argitu pentsatzen aritu bait zen.

Hurrengo egunean, Joanes esnatu ondoren, bere aita builaka eta saltoka ikusi zuen, eta harriturik, zera galdetu zion:

—Aita, baina zer gertatzen zaizu?

—Sekulako arazoa daukat, Hernaniko gizon batek, kriston janari eskaria egin dit, baina zoritxarrez nire banatzaile denak lanpeturik daude.

—Zein da gizon hori?

—Ereñozu auzoko hogelamaseigarrenetokoa.

—Zu lasai aita, Julenek eta biok eramango dugu eskaria etxe horretaraino. —Erantzun zion Joanesez.

—Hori egingo al zenuke niregatik? Eskerrik asko Joanes. Gero, ordain sari ederra emango dizuet.

Joanes, tximista baino azkarrago joan zen Julenen bila, berri pozgarri hau ematera.

—Aizu, Julen. Asma ezazu azkeneko berria!!

—Zer da ba? Esan ezazu!!

—Nire aitari sekulako eskaria egin diote, eta ba al dakizu nor egin dion eskari hori?

—Ez, esan ba!!

—Ereñozu auzoko hogelamaseigarrenetokoa gizon hiltzaileak.

—Non dago eskari hori? Orintxe bertan joan behar dugu eta.

—Baina han zer egin behar dugu? —Galdetu zuen Joanesez ezjakinarena eginek.

—Lehenik, zure osaba hertzainarengana joango gara, hiltzailearen hatz markak eskatzera, geroago bere etxean eskaria uztean berak hartutako gauzaren bat lapurtuko diogu poliziari bera izan dela frogatzeko.

Bi ordu geroago Hernanin ziren eskaria uzten.

—Ring ring!!

—Eskaria uztera gatoz.

—Bai, bai, sartu eta utzi hortxe bertan, sukaldean.

—Barkatu baino emango al zenidake baso bat ur faborez?

—Nola ez ba!

—Eskerrik asko, jauna.

—Utz ezazu hor bertan edalontzia, edan ondoren.

—Noski, jauna. —Baina Julenek, dena bukatu ondoren inor ohartu gabe edalontzia hartu eta komisaldegira abiatu ziren tximista bezain azkar, Guau atzetik zutela.

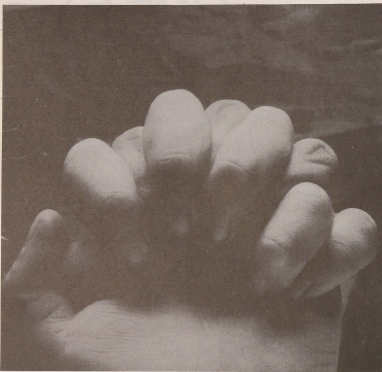
Komisaldegian, frogak erakutsi zituzten eta Alan hildakoaren gorpuan aurkitutako hatz markak berdinak zirenez, patrulla bat bidali zuten hiltzailea atxilotzera.

Handik aste batera egindako epaiketan, erruduntzat hartu zuen epaimaiak hiltzailea eta bizi guztirako zigorra ezarri zioten.

Julen, Joanes eta Guau sarituak izan ziren erakutsitako adorearengatik. Baina Julenentzat, hau, hasiera baino ez zen izan; handik aurrera kasu asko argitu zituen eta detektibe ospetsu bat izatera heldu zen, Joanes beti bere laguntzaile leiala izanik.

"SATARKA" – A maila
1. Saria

ITZALAREN AITORMENAK

"Le jour qui semblera l'arracher à l'absence
Me la rend plus touchante et plus belle que lui
De l'ombre elle a gardé les parfums et l'essence
Elle est comme un songe des sens
Le jour qui la ramène est encore une nuit"

Louis ARAGON

I

Itxaso urruneko garrasi ixilak
datozkit burura
zure presentziaren aztama krudelak
izango baititiren.

II

Haizeak zure izena deihadarkatzen
jarduten zuen bitartean
milaka oroitzapen goibel
labaintzen zen nire begien barnean.

III

Egun grisa malkoz zerion
zure bihotzatik irristatuz,
gorputzaren barna, malkoak
eskuen kaikuetan
maitasunezko urmahel bat
eratzun zuten arte,
ahazpenaren hutsunea
bete ahal izateko.

IV

Maitasunez hazitako
zure begien lore freskoak
euria dariote
etengabeko hasperetan,
beren magalean
kulunka dabilela
heriotza...

Uztazu odola jaritzen
eta itzala zure bizitzaren
ispilua bilakatzen.

V

Ukitzen duzun guztia
malenkoniak blaituz,
zentzumenaren erokeria
baitilitz.
Maldan gora doaz
ahaztutako oroimenak,
udazkeneko
zure irudien hosto zimelduak
lurrera
iristen
diren
einean.

VI

Maitasuna helburua
denean
sufrimendua izaten
ohi da
bizitzaren ezaugarri
zehatzena.

Ze, sufrimendurik gabe,
amodioa ezinezkoa
ez balitz,
zertarako jantzi zituzten
koratilo gorriak?

Harkaitzen gainean
—izarrak lekuko—
eztarriak garasiz
lehertu zituztelarik
hodeien gainean
aingeruengana iristeko.

VII

Izarrak ixilik diraute
—pentsakor—
itsasoa begiratzuz,
beren katu
begiekin
leku txikiak ere
zelatuz,
zu aurkitu arte,
betirako zure izena
ohiukatze
unibertsoaren
erdi
erdian.

VIII

Itzalaren ispilu
naizen
itsasontzi hondorakorra
luze eta samin
dirauren
ezinezko ametsa
loratu arte
itxarongo dut
itxasoaren
hondoa.

Nikolas Arozena Errazkin
"AINADAMAR"

"SATARKA" - A maila
2. Saria

ZERBAIT UTZI, ZERBAIT IZAN ONDORE

Aldiune hau pasa ondoren
 beste aldiune baten menpe.
 Aldiune berri honek
 bete nau beldurrez.
 Azkena izango ote?

Aldiune honek
 irauntzen du sei urte
 soberan nago bertan
 soberan daude urte hauek.

Azkenetan nagoela uestez
 ixten ditut orduak
 bertan ezer osatu gabe.
 Orduak dira hilabete
 eta hauek urteak
 —ba dira sei—
 bai aldiune luzea.

Aho uzkurto honek
 hitz okerrak
 bustiak, jolas gabekoak
 ozentasun gabe hiltzen uzten ditu
 arrazoiaren putzua antolatzen.
 Behatz amoro hauek
 ez dira ezertarako gai.

Dudan gorputz garden hau
 itota dago urtez.
 Bizitzaren putzuan beste bat
 bizitzaren putsoa gaitzen.

Osagabekeri guzti hau
 beldurrez betetako
 piezez osaturik dago.
 Denboraren kateek
 gehiagi hestutzen dutenean
 aldiunea gauza asko dira
 eta bizitza...
 puzzle bat.

Biziaren zatiak nire gain
 euritsuak erortzen.
 Hautzaroaren trumoiak,
 gazteriaren bizitasuna,
 heldutasunaren ixiliuneak...
 puzzle ero hau lantzen.

Oroitzapenek lotzen gaituzte bizira
 —egon edo ez egonean—
 piezen tartean izkutatua
 bizitzan bilakatzen
 puzzlea osatzeko
 luzatzen aldiunea.

Bizia nire gain
 bakartia erortzen
 gero eta hurbilago
 itzalaz estaltzen
 sakontzen aurpegiko
 espresibitate oza.
 Aldiune eta ni bakarrik
 arrazoiaren lekua betez
 nekea ondoren dena nauri.

Osagabekeria beti barne dugu
 iritsi ez garen bazterretan
 beldurraren atzean.

Osagabekeria izaten ibiliak gara
 ez zitzaigun bost ajola
 bizitzan bizirik sentitzen ginen
 bitartean.

Osagabekeriak atxilotzen gaitu
 iha ezer ez dagoenean
 —puzzlean leku bakarra—.

Azken piezak beste puzzle
 batean
 besteen osagabekeria
 izango du tokia.

Aldiune bukazein hau
 bukatzen danean,
 itzalak gorputz gardena
 iluntzerakoan,
 kateen artean
 desegiten naizenean.

Azken piezan dago zentzua
 eta kanpotik dabil
 bizian ni izaten
 puzzlea igurtuz
 beste aldean
 nigan kanpo, ni izaten
 ...MEMORIZ beterik.

Distantziak luzatzen, nahasturik
 aldiune guztiak eta ni goaz
 memorian biziaren ale bat utzi.

Norbaitek bere puzzlean
 niretzat leku txiki bat izango balu...

Memoriaren itxura
 kaletik hurruntzen doa
 putzuetatik sartu atereaz
 sentigabe
 norbaiten bila.

Ernesto Villar Anzisar

"SATARKA" - B maila
1. Saria

BAZEN DENBORA BAT

Bazen denbora bat
non gaua eta eguna
ez zuten elkar gorrotorik
non ni eta zu, haiek
eta hura

Miro-ren marrazki batetan bizi ginen...
eta azalaren argitasunak 6 axola zituen.
Baina askatasuna
burni-katez ito zenuten,
denbora pasa zen, baina kateen aztarnak
ez zaizkit esku-muturretatik
ezabatu.

Zure botere beharrak
gure masail bustiak ziren
zure azala garbiagoa omen zen,
geurea iluna baina hobea
zure eguzkiak geurea zapaldu
zeure begiak geurien gainetik
eta zure kateak
gure bide lokaztuak ziren.

Denborak aldatu ziren,
lokatza lehortu zen
baina gure eguzkia
ez gaitu argizatzen
eta gure masailak
bustiak diraute...
Eta zergatik begiratzin gaituzu horrela,
gure zaurietako odola berdina izanik?
Zergatik mespretxatzen gaituzu horrela,
gure ilargiek malko bikiak jariatzean?
Zergatik luzatzen dituzu zure
atzaparrak, geure lurak
suntsituz?
Zergatik gorroto dira eguna eta gaua...?

Behin batean askatasunari
kateak kendu zenizkion
baina kenduizkiguzu orain
bazterkeriaren kateak.

Zergatik ez du ilargiak
argirik ematen?
Ez al da izango,
zuk begiak isten dituzula?

"SATARKA" - B maila
2. Saria

TXANTXANGORRIA

Txantxagorri bat dabil
nire etxe aurrean
ttiu-ttiu kantari
goizeko egun
jaiki berriarekin.

Ez da ba handia
ez du ez indarrik
baina bai ordea
amets liluragarria:
aske izan nahi du
beste txoriak bezala.

Txantxangorriaren kantua
ez da asko aditzen
gutxi batzuk dakite
nola duen abesten.

Norbaitek entzungo ote
hasten da gogor
bere mezua
euskaldunei botzen:
—Nire ttiu-ttiu -a
ez ezazute ahaztu
zeuena da etal

Beste txori batzu,
hegazti handiak:
arrano, putre, bele
beti zapaltzen dute
bere askatasun kantuak
betirako ixil daitezen.

Gure herri maitea,
Txantxangorria,
akutzen ari dira
beste txori mota
eta zenbait arlote.
Baina gure txoritxo
bizi pittin bat
duen bitartean,
saiauko da
bere ttiu-ttiu-a salbatzen.

Nik hau ikustean
mina hartzen dut bihotzean
eta orduan eskatzen dut:
—Txantxangorriak
elkar zaitezte,
zuen abestia
ea besteek ikasten duten!!

DEMOGRAFIA

JAIOZAK:

AZAROA:

- 13an: CARMEN Susperregi Elduaien.
Gurasoak: Enrique eta Rosa.
- 24ean: MARTA Emazabel Felce.
Gurasoak: Markos eta Ana.
- 30ean: AINHOA Ruano Lizaso.
Gurasoak: Jose Luis eta Ana.

EZKONTZAK:

URRIA:

(Aurreko alean atara ez zena)

- 2an: Jose Francisco GARMENDIA
ITURRALDE, Astigarragako eta
M^o Eugenia ZUBELDIA URRU-
ZOLA, Hondarribikoa.

AZAROA:

- 6ean: Iñaki ARRETXE MANTEROLA,
Hondarribikoa eta M^o Eugenia
OLAZABAL BELOKI, Irungoa.
- Jesus M^o SORZABAL OLASA-
GASTI, Hondarribikoa eta M^o
Cristina CALVO DINNAY, Pasai
Antxokoa.

- 13an: Jose Ignacio LIZARRAGA IMAZ,
Hondarribikoa eta M^o Guada-
lupe URTIZBEREA UGARTE-
MENDIA, Hondarribikoa.

Jose Luis MORAN MITXELENA,
Hondarribikoa eta M^o Belen
OTERO DACOSTA, Hondarribi-
koa.

- 20an: Manuel LERTXUNDI CERVE-
RA, Pasai Donibaneak eta M^o
Angeles MANZANO BERMEJO,
Hondarribikoa.

Ricardo Vicente LARRARTE
ALZA, Hondarribikoa eta M^o Pi-
lar ALCALDE AZKUNE, Irun-
goa.

- 26ean: Juan Mari LEZAUN AIZPURUA,
Hondarribikoa eta M^o de la Re-
surreccion BERASARTE AIER-
DI, Donostiakoa.

- 27an: Francisco Javier PERSONAT
ETXEGOIEN, Hondarribikoa eta
Lucia VELASCO GARCIA, Hon-
darribikoa.

HERIOTZAK:

AZAROA:

- 9an: Francisco Javier VERGARA
ALEJO, 30 urtekoa. Belar Kalea,
Irun.
- 10ean: Bernardo GALLARDO MORE-
NO, 76 urtekoa. Zubieta, 16.
- 14ean: Manuela BIDEKAIN OLAGA-
RAI, 88 urtekoa. Obispo, 8.
- 19an: Nikolas ARRIBILLAGA ARBE-
LAIZ, 63 urtekoa. San Pedro,
75.
- 22an: Jose AMUNDARAIN JAUREGI,
76 urtekoa. Semisarga. Guru-
tze, 13.
- 23an: Ana M^o MIGUEL SAGARZAZU,
51 urtekoa. San Pedro, 8.
- 25ean: Jose TUMAS OLASKOAGA, 68
urtekoa. Arkolla.
- 29an: Emilio ORTEGA PALOS, 77 ur-
tekoa. Biteri, 2.

IRAGARKIAK

*Zorionak eta
Urte Berri On
Hondarribiar Guztioi!*

Paseo Butrón
Teléfonoa 64 59 76
HONDARRIBIA

Justiz

□□□ JATETXEA □□□

Justiz
Ederra Baserria

EGUBERRI ZORIONTSUAK PASA !!

Mendi Auzoa
Tel. 64 55 57
HONDARRIBIA

Gaztelu
erropadenda

ZORIONAK

Cl. Zuloaga, 18
Telf.: 64 25 01
HONDARRIBIA

Xarmanta

BOUTIQUE

**ZORIONAK
ETA URTE BERRI ON!**

Beleztarren Markes, kalea 3

Tel. 64 56 13

HONDARRIBIA

OTXOA

JANARIDENDA

BARAZKI, FRUTA ETA
HORRELA KOETAN
AUKERA HANDIA

San Pedro, 47

Tel. 64.16.84

HONDARRIBIA

ION ALZAGA

URDAI-AZPIKOAK
HESTEKIAK
GAZTAK
FOIES

ZORIONAK!

San Pedro Kalea, 45 - Telf. 644470
HONDARRIBIA

La Hermandad

JATETXEA

**Zorionak eta
Urte Berri On !**

Zuloaga Kalea, z/g.

Telf. 64 27 38

HONDARRIBIA

Albistur eta Arocena

HARATEGIA
URDAITEGIA

Zorionak!!

Zuloaga Kalea

Tfnoa.: 641860 - 641331

HONDARRIBIA

EXPERT

GEURIA

MOBILIARIO DE COCINA Y BAÑO

ZORIONAK!

IRUN
Lezo Kalea, 1
Telf.: 61 50 08

HONDARRIBIA
San Pedro, 8 - 3
Telf.: 64 33 86

TXIRRINDAK - MOTOAK
ARRETXE
SALMENTA
ETA KONPONKETA

Eguberri on !

DONOSTIA.-

• ZABALETA, 54 - Telf. 28 65 72

HONDARRIBIA.-

• J. ALONSO, 5 - Telf. 64 27 77

JAVIER

OPTIKO OPTOMETRISTA

KONTAKTO LENTEAK

**ZORIONAK ETA
URTE BERRI ON !**

San Pedro, 6 - Telf. 64 37 75
HONDARRIBIA

EROSLE

SUPERMERKATUA

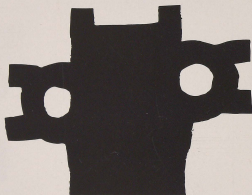
Zorionak

Santiago kalea
HONDARRIBIA

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

kutxa fundazioa

fundación kutxa